

zoekende het beste voor zijn volk, en sprekende voor den welstand van zijn gansche zaad, vers 2. Zij zouden wel de geringste diensten doen. De Apostel Paulus, en Gods Geest door de pen van den Apostel, meldt van voorstanders en voorstanderessen, die niet konden zien dat de zake Gods in last was. Is er ergens een verdrukt kind Gods, zij staan er voor in de bres, gelijk Jonathan voor David, en Ebedmelech de moorman voor Jeremia. Eerst, ze zijn heel gereed tot een goed werk. Dan, ze zijn protestanten voor de waarheid en godvrucht, ze komen er voor uit.

3. In de derde plaats, wetende dat ze zeer vele vijanden zullen krijgen, ze houden daarom de wacht. Dat woord van hun Zaligmaker heeft zulk een indruk op hen, Marc. XIII: 37, hetgeen Ik u zeg, dat zeg Ik allen, waakt. Ook dat woord is zoo diep in hun harte geprent, Spr. IV: 23, Behoedt uw harte boven al dat te bewaren is. Wat waakt er al in hun harte? Hun Religie. Hoe, zeggen ze, wou ik zondigen tegen mijn Religie? Ik heb Christus alzoo niet geleerd. Dan hunne roeping. God, zeggen ze, heeft u niet geroepen tot zonde, maar tot heerlijkheid en tot deugd, wandelt dan naar uw roeping. Wat zetten ze nog om te waken? Eene goede consciëntie, zij wandelen met Paulus in alle goede consciëntie voor God, Hand. XXIII en XXIV.

Nog eens, wat zetten ze op de wacht? De vreeze Gods. Zoudt gij, zeggen ze, met de vijanden aanspannen? zoudt gij dat kwaad doen en zondigen tegen God? Wat nog? De bedachtzaamheid. Weest niet beroerd noch onbedacht, zeggen ze, als het er wat over heen gaat; is er perykel, sterkt u in den Heere. Wat nog? Het geloof in den Heere Jezus; over een uurtje hebt gij het geloof geoefend, zoudt gij nu weder gaan zondigen? toon uw geloof uit uwe werken. Wat nog? De hoop; hoopt gij in den hemel te komen, reinigt dan uzelf, 1 Joh. III: 3. Eerst dan, zij zijn bereid tot alle goed werk. Dan, het zijn protestanten. Dan 't zijn zulke wakers; ze zijn als een belegerde stad, wat is er veel aan gelegen wat er al uit en in het harte komt?

4. Nog eens, ze zijn zonder geen wapens, al hebben ze niet als tranen en gebeden. Ik kan in dat niet gaan, zeide David eens, ben ik gewend in 't harnas? Ik kan er niet in gaan. Daarna zeide hij, ik kan niet zonder gaan, hij zeide tegen den Hoogepriester, de zaak was haastig, en ik heb geen wapens mede genomen, hebt gij hier niet een wapen? Daarna liet hij een toren bouwen tot ophanging van wapentuig, opdat elk daar zou kunnen krijgen dat hij noodig had. Gij moogt ze zonder kleed vinden, maar gij ziet

ze niet zonder wapen. Paulus beschrijft hun wapentuig, Eph. VI: Op hun hoofd hebben ze de hope, en ze zijn voorzien met het schild des geloofs, het borstwapen der gerechtigheid, het zwaard des Geestes, den gordel der waarheid, tot schoenen hebben ze de bereidwilligheid des Evangeliums des vredes. De Heere Jezus zeide eens, wat wilt gij met uw zwaard doen, steekt het in zijn scheede, Matth. XXVI : 52. Maar ook zeide Hij, die twee rokken heeft verkoopt er een, en koope een zwaard, Luc. XXII: 36. Hij wou zeggen, een geestelijk zwaard : verkoopt liever uwe kleederen, en koopt een geestelijk zwaard. Zij hebben wapens ter rechter en ter linker zijde. Elk had zijn geweer en water, als zij de stad bouwden.

5. Het vijfde teeken, daar dat gezegende zaad in hun gedrag voor zichzelf aan te kennen is, dat is: ze willen niet overal bij wezen. *Ω!* zegt de wereld dikwijls, waart gij daar bij geweest, 't was zoo plezierig, ik verlangde naar uw gezelschap; en ik niet, zeggen ze, ik ben blijde dat ik er niet bij geweest heb. Maar ze zijn daar gaarne bij, daar ze wat goeds hooren, maar anders, al is 't nog zoo fraai, al is 't juist al niet ongeoorloofd, ze zijn er niet gaarne bij ; de Zaligmaker zegt, Joh. XI: 15. Ik ben blijde dat ik daar niet geweest ben, zoo ook zij.

6. Het zesde teeken is: zij vinden veel van die teekens in zich, die in Psalm XV staan, en van die men vindt, 1 Cor. XIII. Ze vinden veel van die teekens in zich van een Sioniet, hier in genade en hierna in heerlijkheid bij God te verkeeren, en van dat van de liefde; zij mogen gaarne lijden dat hun broeder geëerd en geliefd wordt, ze zijn niet afgunstig, ze bedenken geen kwaad, ze zijn niet partijdig oordeelende, ze bedekken veel in de liefde. Daar vind ik in mij zeer veel van, zeggen ze, door groote, vriendelijke en aangename bewerkingen.

7. Het zevende teeken is: zij halen niet veel op van hun oude zondige dingen, die ze in den natuurstaat bedreven hebben. Ze halen het niet op met kittelinge ; ze verlangen niet dat ze nog eens zoo mochten zijn; het jammert hun in hun harte niet, dat hun jaren zoo ver verlopen zijn, dat ze niet meer zoo zullen zijn ; als ze aan dat oude komen, zoo liggen ze en kermen: Heere, gedenk niet der zonden van mijn jonkheid en van mijn natuurstaat, Ps. XXV: 7. Liever als daar met blijdschap aan te denken willen zij kruipen als een worm.

8. Ten laatste, Gods doen zoeken ze met alle macht te approbeeran, met welk Hij hun geleid heeft. Israël heeft Hij veertig jaar in de woestijn geleid; al de wegen, die God mij geleid heeft, zeggen ze, 't is alzoo wel geweest, ik heb er geen

woord tegen, hoe arm, gering, donker, treurig, in den uitwendigen en inwendigen staat, 't is al goed geweest. Hiskia zeide, Jes. XXXIX, 't is al zoo goed, zooals Gij mij geleid hebt, ik denk het, ik oordeel het en ik wil het uitspreken, dat al wat Gij over mij doen komen hebt, naar ziel of lichaam, Gij geoordeeld hebt tot mijnen beste te zijn: Was er ergens een gevangen man, daar een koning veel kostelijkheid voor gegeven had om hem te lossen, en die man wierd bezocht met een benauwde ziekte, en hij eischte een dronk koud water, en de koning weigerde hem dat, zal die man niet moeten zeggen, de koning zou mij dat niet weigeren, indien hij niet oordeelde dat mij dat kwaad zou doen? zoo ook, zal God mij den Heere Jezus schenken, en mij redden van 't eeuwige verderf, en als ik dat of dat begeer, zal Hij mij dat met Hem niet schenken, en mij dat believen te weigeren, zal Hij zijn beste pand niet weigeren, en zal 't niet tot mijn beste zijn?

Daar zijn wederom acht bliken, daar ze aan te kennen zijn :
 1. Gij behoeft ze niet te veel aan te spreken om goed te doen, noch van 't kwade niet veel af te manen. 2. Het zijn protestanten voor verdrukten; ze behandelen de zake **Gods** niet koel, ze zijn als een Nehemia. 3. Het. zijn zulke wakers, die zulk een wacht houden over hun harte. 4. Zij staan in de wapens tegen de vijanden. 5. Zij willen niet overal bij zijn, al was het dikwijls geen zonde, al konden ze ervan gesticht worden. 6. Zij vinden veel van de teekens van den XV Psalm en van 1 Cor. XIII in zich. 7. Zij houden niet van hun oude ranken op te halen. 8. Al **Gods** doen is zoo goed in hun oogen; zij gelooven dat het zoo best is, al wat naar Zijnen Goddelijke wille hun overkomt. Daar hebt gij er dan nog acht, en in het toekomende wederom acht.

Wij hebben een stoffe onder de hand met onze Gemeente, om te zien of wij genade in de **oogen Gods** gevonden hebben. Wij hebben daar veel over gesproken. Nu hebben wij deze vier dingen te doen:

I. Eerst, die tien teekenen, die wij afgehandeld hebben, eens kort voor uw **oogen** te brengen.

II. Zullen wij u de redenen zeggen, waarom wij dat doen.

III. Gij zult wel belust wezen om te weten, waar gij u het meeste in vindt. Men ondervindt dan eens het eene **teeken** meest, en dan eens het andere. Dat zullen wij u ook eens zoeken te ontdekken.

IV. Zullen wij u 't geheele beloop eens voor **oogen** stellen van 't geen wij nog te verhandelen hebben, zoolang wij leven.

Eerst, zeg ik, de tien **teekenen** nu eens voor **oogen** stellen. Dan, onze redenen waarom. Dan, gij zoudt altemets zeggen, ik

weet niet wat teeken ik nu bezit; dat zullen wij u ook toonen. Eindelijk, wij weten niet hoelang wij leven zullen, maar wat wij van voornemen zijn, 't geheele beloop zullen wij laten volgen.

De twee eerste zaken heden; het derde zal meer beslag hebben, en dan zullen wij het vierde laten volgen.

1. Wat hebt gij al verhandeld, zult gij zeggen?

1. Eerst dit; iemand, die uit den natuurstaat tot den genadestaat is overgegaan, die heeft ondervonden dat hij krachtdadig veranderd is van natuur, staat en daden, in zoo een tijd, door zulke middelen, door zoo een voorzienigheid, als het God heeft liefd. Daar hebben er toen al voor stil gestaan, die vraagden, of iemand niet veranderd kon zijn, of dat hij weten moest, de tijd, de plaats, en 't middel? Dat hebben wij toen omstandig getoond.

2. Toen gingen wij tot een tweede teeken van de genade over, dat was: de genade Gods in Christus kreeg zulk een luister en glans. Niet nooder tevoren als van genade te hooren, maar na de verandering niets liever. O! daar zien ze zooveel glans in, mij is barmhartigheid geschied! Eph. 11:1, Uit genade zijt gij zalig geworden.

3. Het derde teeken was; op de genade een grooten prijs gezet hebbende, zoo ontdekt de Heere ons aan onszelven. Wat een nature hadden wij, wat monsters waren wij, als wij onder dien sterk gewapende gevangen zaten? Wat was het slot? Dat wij niet waard waren de minste genade, maar wij waren waard alle slagen van God.

4. Het vierde teeken was; dan komt God, en Hij laat den mensch leven in zware overtuiging; Hij krijgt het hard; de voren van de overtuiging worden lang en diep getrokken, eer het zaad van vertroosting komt. Mozes slaat, eer Jezus geneest; Boanerges dondert, eer dat er zonen der vertroostinge komen; de noordenwind waait lang, eer dat er een zachte stilte komt, Hoog 11V: 16. Ze liggen lang in overtuiging. Ik zeg eerst, zoo een wordt veranderd. Dan, de genade krijgt haren glans. Dan, God ontdekt ze aan zichzelf. Dan, ze liggen in overtuigingen.

5. Het vijfde teeken was, daar komt een goddelijke droefheid, die breekt hun harte, daar zucht hun harte, daar schreit hun ooge, ze kermen bitterlijk. Het is een droefheid naar God, ze komt van God, ze leidt naar God, ze kunnen niet rusten voor dat ze rusten in God.

6. In de zesde plaats, daar komt God met een zesde genadeteeken. Ik ben der woorden vol, zeggen ze met Elihu, de geest mijnes buiks benauwt mij, Job XXXII: 18. Daar raken ze aan

belijdenis van zonden, en zijn ze vrij bij een mensch, zij zouden 't uitspreken, want hun hart is vol. Daar liggen ze als een Ezra en Daniël en halen 't al op; mijn schuld is groot, zeggen ze, tot aan den hemel, het zijn zulke carmozijn-roode zonden en ze halen op al wat tot verzwarenis dienen kan. Ik heb gezondigd tegen Uwe lankmoedigheid, tegen licht, tegen zegeningen, tegen slagen; ze halen 't zoo al op.

7. Het zevende teeken is, nu lig ik in mijn schaamte, nu overdekt de schaamte mij. Wist dat nu iemand, wat ik al bedreven heb; en God weet het. Daar ziet gij aan de slagen van hun hoofd die heilige schaamte, als een stuk van een granaat-appel; daar staan ze zoo met een bloos in hun aangezichte. Zoo staande, ze kunnen niet weggaan; Heere, zeggen ze, ik durve mijn oogen niet opheffen, ik ga evenwel niet weg, of ik moet door middel van uw Woord en Geest een teekentje aan mijn gemoed hebben, dat Gij met mij verzoend zijt in Christus.

8. Het achtste teeken is, ze krijgen zulk een doodelijke haat tegen de zonde voor ontvangene genade, tegen de zonde na ontvangene genade, tegen voorbedachte, tegen onbedachte, tegen heimelijke, tegen openbare, tegen boezemzonden, rechterhand en oog. Dat hebben wij in het breede vertoond.

9. Het negende teeken was, och God, hoe arm ben ik! ik hebbe niets, hoe zal ik voor U bestaan! Men zegt, als men in een arm huisje komt, 't ontbreekt er alles. Zij zeggen, Heere, mij ontbreekt verstand, mij ontbreekt wijsheid, weekheid, dankbaarheid, bidden, een goed gedrag onder uwe zegeningen en onder slagen : ik heb gebrek aan alles.

10. Het tiende teeken was, nu ben ik klein en nederig; ik zou mij op de hoogste plaats niet zetten, maar op de geringste ; ik ben de minste van de heiligen, de Heere Jezus is het al en anderen zijn verre boven mij ; heb ik eenige gaven tot een bediening, ik geloof dat mijn naaste zich al beter zou kwijten als ik, ik denk dat zij al minder verdorvenheid zouden vertoonen. Worden ze gelaakt, ze zoeken niet moedeloos te worden; worden ze geprezen, ze verheffen zich niet ; helt de genade, die van binnen in het harte is, zoo naar buiten, dat ze geëerd en geprezen worden en gunste krijgen, dat is mijn einde niet, zeggen ze, maar de zegen Gods.

Daar hebt gij ze alle tien. Ik zou over mijn staat bekommerd zijn, als ze altemale in mij niet waren, doch den eenen tijd heeft het eene meer indruk op ons, gelijk wij in ons gebed zeiden, als 't andere; gij komt zoo allengskens van het een tot het ander.

II. Nu het tweede stuk: wat redenen wij hebben, om dat op

te halen ? Wij zullen ze zeggen: 't is een bos druiven, daar een zegen, daar most in is.

1. Onze eerste reden is, omdat wij wel weten dat gij al gezegd hebt, ik wou dat hetgeen wij in 't breede gehoord hebben, dat wij het al in ons harte konden leggen, dat is ondoenlijk dat al in onze harten weg te leggen. Ik heb het gepredikt, ik heb het in mijne memorie moeten hebben, zou ik het de gemeente voorstellen, maar dat al in mijn harte weg te leggen is ondoenlijk. Maar als wij dit nu zoo verhandeld hebben, zult gij er gemakkelijk toe te krijgen zijn. Dat er iemand tevoren gevraagd had, welke zijn die tien teekenen en wat is daar al in verhandeld, gij hadt het niet kunnen zeggen. Als gij dit in uw harte zult hebben, zal er u wat van aankleven.

2. In de tweede plaats, 't was u zoo smakelijk dat in 't breede te hooren verhalen, dat wij over elk teeken verhandeld hebben; wij doen nu dit om uw smaak zoo wat te vernieuwen, zoodat gij moet zeggen, ik hebbe bij dat nazien weer nieuwen smaak gekregen.

3. Wij doen het tot vermaak van uw harte. Gij hebt dikwijls wel gezegd, ik wou dat ik dat woord nog eens mocht hooren; wij laten het u nog eens hooren, opdat gij door 't herkauwen nog een zegen mocht hebben.

4. Gij hebt al dikwijls misschien gezegd, ik ben bedroefd dat ik zoo een slechte memorie heb, wist ik maar eens de hoofdzaken, wist ik de bewerkingen eens die ik er wel onder genoten heb, maar 't is al vergeten, 't is weg, gelijk Pharao's droom en als Nebucadnezar, de droom is mij ontgaan, nu kunt gij malkanderen behulpig zijn. Als gij die hoofdzaken in uw harte hebt, dat zal deze uwe droefheid verminderen, als gij bijeen zijt.

5. Weet gij waarom nog? Omdat het u zooveel vaster maken zou, gij zult er vaster door worden.

6. Gij zult het niet al gehoord hebben zonder pijlen, gij zult licht wel gedacht hebben, zou de predikant dat nog wel eens zoo zeggen ? Ja zoo gaat het ons, hetzelfde u nog eens te zeggen is ons niet verdrietig, 't is door Gods zegen ons altijd even levendig, 't verdriet ons niet dat zoo eens op te halen, 't maakt u en ons zeker. Wij mogen 't wel lijden dat elk onze reden proeft, gelijk als die van Berea ; onderzoekt het of die dingen zoo zijn.

7. Wij doen 't om de smaders van zulke dingen den mond te stoppen. Wij weten het, dat er smaders zijn van zulke dingen. Wij zeggen, wat doet gij ? Smaadt gij zulke dingen ? wij zeggen, dan smaadt gij uzelf. Daar gaat geen een dag in de week door, of

gij spreekt zelf zulke dingen. Wij doen 't dan, opdat zulke smaders geen ingang zouden vinden.

8. Wij doen 't ook om Gods wille. Als er wat groots verhandeld is in 't Woord, daar komt een Sela, een ruste. God de Heere heeft gezegd, in den nacht zult gij rusten, doet bij dag gemoedigd uw werk. God zeide tegen den priester, dat ze rusten zouden; Hij zei dat de wolk boven den tabernakel rusten zou. God wil zoo eens een ruste hebben eer dat wij overgaan tot een ander stuk. God in den hemel heeft zelf gewild dat groote zaken in 't kleine ver-toond zouden worden, die in 't breede ver-toond zijn. Wilt gij dat zien, zoo leest den LXXVIII Psalm, den CV Psalm en dat verhaal van Stephanus, Hand. VII en Micha VI. God gaat het zelf zoo ophalen in 't korte, wat Hij in 't breede gedaan heeft; wilt gij het in 't korte lezen, leest dan 't boek van Jozua, 't boek der Richteren en 't vijfde boek van Mozes, daar doet God door Mozes zoo een verhaal; let er op, zei de Heere, zoo is het geschied. Niet alleen dat, maar 't is in de nature ingeprent, dat men zoo een rusttijd heeft. Een reiziger legt zich eens neder om te rusten, gelijk een Jacob. Een bouwer rust eens wat van bouwen. Een schilder, die een groote schilderij onder de hand heeft, hij haalt het eens uit in een klein portret. Een schrijver had een mankement aan zijn boek, was er geen register aan. Zal dan een predikant alleen 't niet doen? Zoo zijn wij dan hierin navolgers van God, wij brengen 't zoo eens al gelijk voor uwe oogen. Ziet nu eens, waar God u zegen op gegeven heeft. Het is de nature ingeschapen, vroom en onvroom. Deze vijftig of zestig jaar heeft God mij zoo geleid, zegt men, daar heb ik Sara begraven, daar heb ik Lea, daar Rachel begraven, dat stuk land heb ik met mijn boge gewonnen. Men komt zoo van 't breede tot een kort formulier. Gaat zelf bij de goddeloozen: hoort gij wijven Lamechs, ik sloeg wel een man om mijne wonde en een jongen om mijne buile; wat doet de Assyriër, wat deden de goden van Hamath, van Arpad, van Sepharvaïm? Bevat gij het? Dat zijn onze zaken.

Wij hebben u dan de tien teekenen kort gegeven, en onze redenen daarvan, waarom wij dit deden. Nu het derde is, dat wij uw lust moeten voldoen, namelijk, aan wat gestalte kan ik kennen dat ik in 't een of in 't ander teeken leve? wat is eigen aan elk teeken? Dan moeten wij u verder toonen onze voorname zaken, in u het gansche beloop eens voor te stellen van hetgeen nog overig is, daarin zullende werken zoo lang als wij leven.

De Heere zegene al dit gesprokene aan ons en ulieden, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

HONDERD-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin men in het kort verhandeld vindt den eigen aard van de vijf eerste kenteekenen, die tevoren in het breede verhandeld waren.

- I. De wedergeboorte.
- II. De gestalte van iemand die de genade schat.
- III. De gestalte van eenen aanzichzelve ontdekte.
- IV. Hoe een overtuigde gesteld is.
- V. Hoe zoo een is, die ware droefheid heeft.

Wij lezen, Jes. LXI: 9, Allen die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze een zaad zijn dat de Heere gezegend heeft. Jozef, zeide Jacob, is een vruchtbare tak aan een fontein, Gen. XL : 22. Dat mogen wij van dezen tekst ook wel zeggen. Ze is een beker, daar geen drank in ontbreekt. Wij hebben er twaalf maal acht teekens uitgegeven. Laatst hadden wij :1. Zij waren bereid tot alle goed werk. 2. Het waren Protestanten voor de waarheid en godsvrucht. 3. Het waren zulke wakers, die zulk een wacht hielden over hun harte. 4. Zij waren zoo geoefend in de wapens; koopt een zwaard, zegt de Heere Jezus, dat is te zeggen, koopt een geestelijk zwaard. 5. Dan, ze hadden veel van de teekenen uit den XV Psalm, en van de liefde, 1 Cor. XIII. 6. Dan, zij haalden niet veel op hun oude ranken; ze wenschten geen nieuw leven te hebben om nog eens zoo leven. 7. Nog eens, ze waren niet overal bij, al was het dat er goed te doen was, dan kenden ze noch tijd en stond; nooit wilden ze ergens bij zijn ais kwaad te doen was. 8. Eindelijk, al Gods doen is zoo goed in hun oogen. Wij hebben u die dingen vertoond. Nu zullen wij u er wederom acht geven, daar dat zaad, dat God gezegend heeft; aan te kennen is.

1. Eerst, zij zoeken geen ergernis te geven, zij zoeken niets in den weg te leggen, dat zou hinderlijk zijn in de zake Gods; zij leggen niemand een struikelblok, zij nemen wel acht op dat woord, 1 Cor. X : 22, Weest zonder aanstoot te geven, en den Joden, en den Grieken, en der gemeente Gods. Zij zouden niet gaarne een

overtuigde hinderen, die in beraad staat om over te komen; zij zouden niet gaarne een eerstbeginnende beletten; zij zouden niet gaarne een sterk kind Gods bedroeven. Zij nemen acht op zichzelf. Ben ik mijn broeders hoeder? zeide Kaïn; ik moet acht op mijzelf geven, zeggen zij. Zij weten dat de goddeloozen er door gestijfd zouden worden, zoo zij maar 't minste hinken in hen gewaar worden; zien ze dat er met hen een muggetje door mag, dan zeggen ze, mag er met ons wel een kemel door; zien ze in hun oog wel een splinter, dan kunnen ze in haar oog wel een balk verschoonen. Zij zoeken dan geen hinder te leggen voor geen een mensch op den weg naar den hemel.

2. Zij bedenken zich, eer ze hun hand aan eenig werk slaan. O ze zijn niet haastig voor God noch menschen, ze zijn niet te snel met haren mond, en haar harte haast niet om een woord voort te brengen voor Gods aangezichte, Pred. V : 1. Zij zijn traag om te spreken, Jac. I: 19. Och! de liefste Heere Jezus, hun Heiland en Hoofd, die was zoo wijs, en Hij bedacht zichzelf wat Hij antwoorden zou, Matth. XXII zeiden ze, door wat macht doet gij deze dingen? De Heere bezag dat eens, en Hij bedacht zich wat Hij antwoordde; Ik zal u ook wat vragen, zeide Hij. Zij weten, dat niet alleen in de veelheid der woorden de overtreding bestaat, maar ook in de losheid. De rechtvaardige houdt zich wat in, hij laat zijn ganschen geest niet uit, hij doet als de hovelingen van David; 't mocht kwaad doen, zeiden ze, als wij zeiden, het kind is dood. Daar hebt gij twee teekenen. 1. Zij geven geen ergernis. 2. Zij zijn niet los eer zij ergens aangaan.

3. Waaraan is dat gezegende zaad nog te kennen? Als ze wat gaan doen of aanvangen zullen, ze zoeken hunne zaak te overleggen; zij zoeken ze eerst te doorzien, wat daar wel op zou kunnen volgen; zij hebben oogen in hun voorhoofd; ze zijn niet als de slechten, die zoo maar los aan 't werk vallen; ze zitten neder en bezien het eerst, Openb. IV:8, die dieren waren vol oogen. Ze zien hoe zij voorzichtig wandelen, Eph. V : 15. Ik zeg : 1. Ze geven geen ergernis. 2. Ze zijn niet los eer ze ergens toe komen. 3. Ze beginnen geen zaken, of ze overleggen het.

4. Daar gij dat gezegende zaad aan zult kennen, is dit, dat ze geen zaak beginnen als met God. Zal ik voor den Heere verbergen wat ik doe, zeggen ze. Zij maken Hem bekend het middel, hun einde, hun oogmerk. Zou ik het voor den Heere verbergen, zeggen ze, daar ik al mijn hulpe en invloed van heb? ik hang geheel van Hem af in al mijn doen. Zij beginnen dan geen ding als met God. Spr. III:6, Kent God in alle uwe wegen. Zij gaan

dan naar geen zaak, klein of groot, of zij zeggen: Heere, dat is de zaak, dat is het middel, dat is mijn oogmerk. Paulus zegt dikwijls: zoo God wil. Jacobus zegt: als God wil en wij leven. Als het God wil, zeggen ze, dan zal 't mij wel gelukken. Let er op. 1. Ze geven geen ergernis. 2. Ze bedenken zich. 3. Ze gaan bij de zaak nederzitten. 4. Zij gaan naar God, zij beginnen geen zake als met den Heere hunnen God.

5. Als ze een zaak gedaan hebben, dan gaan ze naar God; heb ik U mijn reukwerk van gebeden gebracht, zeggen ze, laat ik de kalveren der lippen U tot een brandoffer brengen; ik vreesde eene vreeze, maar ze is mij niet overkomen. Gij hebt het mij doen gelukken. 1 Thess. V : 18, Dankt God in alles. Daar komt dan dat schepseltje, en het dankt den Heere in zooveel stilheid en nederigheid ; wij zijn gelijk degenen die droomen, CXXVI : 1. De strik is gebroken, en wij zijn ontkomen. Ps. CXXIV : 6.

6. Het zesde teeken is : zij zoeken vriendelijk te zijn in hun harte, gezicht, gedaante, mond, daden, in hun ganschen wandel. O! zegt Paulus een opziener moet vriendelijk zijn, gij hebt ons tot voorbeelden, weest onze navolgers, een Christen moet ook vriendelijk zijn. Wij zijn vriendelijk geweest, zegt Paulus, in 't midden van u, wij hebben u gekoesterd, gelijk als een voedster hare kinderen koestert, 1 Thess. 11 : 7. Daar is geen een van dat gezegende zaad of zij moeten zeggen, de man van mijn waardigheid, die zooveel genade had als ik, daar ik hemelrijk mede raadpleegde, zou ik daar onvriendelijk tegen zijn? Ps. LV : 14, 15. Dat kennen ze 't geen men vindt, Spr. XVIII : 24, Daar is een liefhebber, die meer aankleeft als een broeder; die vrienden heeft, heeft zich vriendelijk te houden, Philipp. IV : 5. Laat uw vriendelijkheid, uw bescheidenheid aan alle menschen bekend worden.

7. Dat zaad is daaraan te kennen, dat ze niet alleen vriendelijk zijn, maar zij verkeerden in hun huis en onder de menschen stemmig, gelijk het den heiligen betaamt. Tit. 11 : 3, laat uw gedrag zijn gelijk het den Heiligen betaamt. Ziet ook 1 Tim. III : 10. Meent gij ze met een railjant te vinden? Neen, hun gansche gedrag is stemmig, niet ijdel, naarstig, gelijk het den heiligen betaamt.

8. Wilt gij ze kennen, dan zult gij ze zoo vinden: hoewel dat ze zich in hunne zaken gekwetten hebben, ze staan als een schuldige; als de menschen hen prijzen, zeggen ze, dat is zoo door den zegen Gods, en zij danken God voor die eere, Luc. XVII : 10. Ik heb maar gedaan dat ik schuldig was. Heere, als ik voor Uw aangezicht komen zou, en als ik mijn eigen richter zou moeten zijn, dan zou

ik moeten zeggen, op mijn best zijnde, dat ik dan nog zou moeten verloren gaan.

Ziet daar wederom acht teekenen. 1. Zij geven geen ergernis. 2. Zij beginnen geen zake los. 3. Zij beginnen geen zake of ze overleggen het. 4. Zij beginnen geen zaak als met God. 5. Doch ze eindigen geen zake als met God. 6. Hun hart gaat naar huis en langs de strate met dat wezen. 7. Gij vindt ze stemmig, deftig. 8. Ach Heere, zeggen ze, hoe zeer ik mij gekweten heb, de sententie des doods moet ik vellen, ik ben schuldig, heb niet gedaan dat ik moest doen.

Dit zoo bezien zijnde, gaan wij verder tot onze stof. Wij zeiden laatst, wij zullen u kort die tien teekenen optellen, en dat deden wij. In de tweede plaats hadden wij een vraag, waarom dat? waarom brengt gij dat tot een hoofdsom? Daar gaven wij zeven of acht redenen van. Nu geloof ik dat uwe en mijne bewerking accoord is ; 't is één hart, ziel en geest in Gods kinderen. Wij dachten voor ons eigen, dat wij in 't breede verhandeld hadden, dat wij in 't kort wel eens willen zien,

I. Het eerste was, wanneer een mensch wedergeboren wordt?

II. Het tweede, hoe is een mensch als de genade luister krijgt?

III. Het derde, hoe is zoo een, als hij aan zichzelf ontdekt wordt?

IV. Het vierde, hoe is een mensch die overtuigd is?

V. Het vijfde, hoe is een mensch als er ware droefheid over de zonde in hem is?

De vraag is dan, wat is er eigen aan elk teeken? Ik dacht dat dat voor mij en u noodig zou zijn, gij zoudt misschien gezegd hebben, wij willen dat wij daar in 't breede gehoord hebben, wel eens in 't kort hooren prediken. Wij zullen 't u kort zeggen waar 't op aan komt. Gij woudt gaarne de middelen gebruiken, wij zullen 't u kort zeggen waar 't op aan komt. Dit waren onze gedachten. De Heere Jezus deed alzo; Hij nam Zijne discipelen altemets eens alleen, en Hij zeide, dat Ik daar in 't breede verhandeld heb, weet gij 't nog wel? Neen, zeiden ze, 't is ons ontgaan, of 't is nog voor ons verborgen. Ik zal het u nog eens zeggen, zeide Hij. Zoo sprak Hij van den zaaiër, wie hij was, dat was die, en dat is dat, Wij dachten, laat ons eens zien waar het op aan komt, opdat, als wij sterven, wij het stil voor den Heere mochten kunnen brengen, en dat wij zouden kunnen zeggen, mijn Heere ben ik daar uit of ben ik daar ingesloten.

I. Het eerste teeken was de wedergeboorte. Hoe is een mensch die dat ondervonden heeft, van 't begin tot zijn dood?

1. Eerst, zegt zoo een, toen ik nog niet wedergeboren was, was

ik een kind des toorns, toen kwam mij de verandering onmogelijk voor. Hoe kan dat zijn? zeide Nicodemus, hoe kan een mensch andermaal in 's moeders lijf ingaan en wedergeboren worden? Het kan niet zijn, hoe zal dat zijn? 't is onmogelijk; zoo God vensters in den hemel maakte? zou zoo'n doorn een denneboom worden, zoo een distel een mirtenboom, zou die zulk een verandering kunnen ondergaan? Daarna zeggen ze, ach Heere! U zijn alle dingen mogelijk; hoe steenachtig dat ik ben, daar is den Heere niets te wonderlijk, die 't scheppen kan.

2. Gelijk het niet onmogelijk is, zeggen ze, hoe zal dat zijn? wat zal dat zijn? Hand. II : 12. Zij wierden twijfelmoedig, zeggende de een tot den ander, wat wil toch dit zijn? ik word zoo week, zoo verlegen, ik ben dat niet gewend, ik wil naar God, ik weet niet wat dat worden zal, ik ondervind iets dat ik nooit verstaan heb.

3. Nog eens, 't werk Gods wil ik niet ontkennen, maar ik wil er op letten, 't is het waardig.

4. Ik rekende tevoren de wedergeboorte onnoodig, nu zie ik dat er niets noodiger is. Wat is 't noodigste, als één ding? Luc. X:42. Wat ding? God tot zijn deel te hebben, den Middelaar, den Geest Gods, te leven in een hartelijk en levend geloof en in een godvruchtigen wandel: mis ik dat, zeggen ze, ik was beter nooit geboren.

5. Ik voel een verandering in mijn geheele natuur, hart en daden, in mijn oogmerken, vertrouwen, einden, 't is al nieuw, 't is een paradijs van hemelsche plantagiën. De Zoon van den levenden God werd door Zijne geboorte uit Maria een Zoon des menschen; maar een kind Gods wordt door de wedergeboorte der Goddelijke nature deelachtig, 2 Petri I : 4.

6. Hun eigen aard is: zij lezen veel, zij hebben dat niet gekregen of 't Woord is al hun spijs. Hand. VIII, de kamerling zat met den Bijbel op zijn schoot in zijn koets. Hand. VI, die van Berea zaten met den Bijbel in hun huizen. Zij onderzoeken die veel.

7. Een wedergeboren mensch bidt veel met tranen, met beweging van zijn Geest, met vertrouwen. Daar was een man, die zeide van Luther, dat hij bad met zooveel eerbied alsof God voor hem stond, en met zooveel vertrouwen of hij tot zijn vriend sprak. Zoo moet het zijn. Daar wordt verhaald van Constantijn, als God zijn harte veranderd had, dat er geen dag doorging, dat hij niet in een van zijne plaatsen zijn knieën boog, en alleenspraken met God had.

8. Wat nog? Zoo een is veel onder de middelen in Gods huis. Daar was te Parijs eertijds een kerk, die ze 't Parijdijs noemden; waarom? omdat ze er waren als in een luthof, vanwege de hartelijke, geestelijke, ontdekkende, zuivere bediening. De kerk

is hun een paradijs van granaatappelen, bijzonder als er een hartelijke, geestelijke, onderscheidende bediening is ; 't is al hun lust, Ps. LXXXIV. Op zulk een wijze zult gij ze vinden, beziet ze aan alle kanten.

9. Eindelijk, ze komen voor den Heere uit. Ben ik bekwaam, zeggen ze, om mij te verklaren aan mijn zondig gezelschap, dat ik er af wil? Ik wou wel dat ik er af was. En zij pogen zich bij de discipelen te voegen, zij doen het mannelijk aan alle beide. Zij gaan naar de vromen, uwe ben ik, zeggen ze; en naar hun vorig gezelschap, en zeggen, uwe ben ik niet meer. Als ze die verklaringen gedaan hebben, zijn ze blijde, dat ze van den eenen hun woord ingetrokken hebben, en 't aan den anderen kant gegeven hebben.

Dat is kort de wedergeboorte. Tevoren was het hun onmogelijk, daarna mogelijk : tevoren onnoodig, nu noodig. Daar beginnen ze te vragen, hoe, en wat zal dit zijn? ik voel iets anders als ik gewoon ben; zou 't het werk Gods wel zijn? ze worden een paradijs van hemelsche plantagiën in 't oog van God. Dan, zij lezen en bidden veel ; ze gaan veel te kerk, daar ze 't hartelijk vinden, anders, zeggen ze, kan ik het niet harden. Zij passeeren hun woord aan de vromen, en aan hun vorig gezelschap halen zij het in, en ze zijn er blijde over. Bezieet nu uzelf, of gij dat vindt.

II. Wat is de eigen gedaante van het tweede teeken, de genade te estimeeren. Hoe is zoo een mensch, die een grooten prijs op de genade zet?

1. Eerst, wat ben ik een weetniet, zeggen ze, een dom mensch! Waarin? Ik zei, dat ik rijk en verrijkt was, en geens dings gebrek had; nu zie ik het, dat ik geen verstand had.

2. Wat leugenachtiger mensch was ik, als ik zei, ik zal mij bekeeren, ik beloofde het, ik nam het in beraad, ik stelde het uit; ik beloofde dit, ik nam dat voor, maar 't viel al af. Als ik het had moeten zeggen, ik zou moeten gezegd hebben, daar is geen waarheid in mijn mond, alle menschen zijn leugenaars, maar ik ben er altijd een, wat heb ik gelogen.

3. Genade, zou dat voor mij wezen? zou ik mijn leven Uwe genade deelachtig worden? 't minste kruimpje ben ik onwaard, ik ben het al te onwaard, als dat Gij die vleugels op mij legt, daar is misschien geen onwaardiger binnen of buiten de helle als ik; zoo Gij ze mij schenkt, Heere, 't zal zijn boven dat ik zal durven bidden of denken.

4. Mijn Heere! Uwe genade! wel ik vereenige mij met die leere; 't is een veel beter verbond, dat Gij opgericht hebt, uit

genade moet ik zalig worden. Zoo 't ooit iemand gelukken zal binnen te komen, 't zal uit genade zijn; met dien weg van de genade vereenige ik mij. Ik mag 't niet opgeven, ik zie, God kan, mag en zal genade geven aan wien Hij wil, al had Hij eene scharlaken-roode ziel. Mag de pottbakker met het zijne niet doen wat hij wil? Gij kunt, Gij moogt het geven als het U belijft, Heere.

5. Al had ik geheel de wereld, ik zou ze voor een kruimpje van Uwe genade geven. Zoo is een mensch, die door genade wil zalig worden, die staat voor dien glans, en zegt, ik ben ze onwaard. Zij vereenigen zich met die leere. Lieve Heere, ik geef het niet op; krijg ik het, 't zal wezen boven mijne gedachten: al had ik heel de wereld in mijn bezit, ik geef ze er voor.

6. Dan, zoo een spreekt gedurig van genade, hij heeft er zijn hart en mond vol van bij God en bij zijn naasten. De Bijbel is er vol van, God roept zijn naam uit, genadig. Al de vromen kennen God zoo, en ze bidden om genade. Paulus zeide, gij zult er mijne brieven aan kennen, als ik zegge, de genade Gods. Geheel de Bijbel wordt er mede gesloten, de genade onzes Heeren **Jezu Christi** zij met u allen, Amen. Zoo een is een liefhebber van de genade. Een Christen ligt er ziek mede, hij sterft er mede. Zij beginnen en eindigen er mede. Ach, zeggen ze, 't is al uit genade.

III. Het derde teeken was, zij wierden ontdekt aan hunzelve, hoe ze zijn, wat ze zijn, wat ze al gedaan hebben, wat de nature is. Wat is nu de eigene gedaante van dat teeken?

1. Eerst, daar is geen erger als ik, geen snooder, geen meer Godtergende, wat verschil ik van dat Wezen? ik ben de voor-naamste der zondaren, een moor, een luipaard, walgelijk, leelijk; ik heb een stinkende nature en daden.

2. Ik schrikke van mijzelve, van 't gevaar daar ik in geweest ben, en van de zonde die ik gedaan hebbe. In wat gevaar was ik! Die en die vielen schrikkelijk, hoe nabij den dood heb ik geweest; Gij hebt mij altemets ziek en krank gemaakt, de bijl lag aan den wortel, had ik zoo eens moeten sterven, ik schrik er van, in wat gevaar ik geweest ben om in grootere zonde te vervallen.

3. Mijn Heere ! ik wil niet meer liegen, maar de waarheid zeggen : in mij woont niets goeds, Rom. VII : 18. Ik ben tot alle goed werk ondeugende, Tit. I: 16. Of Gij al zegt, Ik heb u geplant op een vetten heuvel, en Ik hebbe gewacht dat gij goede druiven zoudt voortgebracht hebben, maar gij hebt stinkende druiven voortgebracht; 't is waar, zoo en zoo heb ik gedaan, Jer. XXXI; ik wou mij wel aangetast hebben, zegt Ephraïm, toen ik aan

mijzelfen ontdekt wierd. De kroon van mijn hoofd is afgevallen, o wee mij, dat ik zoo gezondigd hebbe! Klaagl. V : 16. De Majesteit Gods heb ik gekwetst, Uwen zegen misbruikt; ik heb er zulk eene afkeer van, als ik mijzelfen beschouw. Ik schrik dat ik in zulk een gevaar geweest heb, daar woont niets goeds in mij.

IV. Het vierde teeken is dat van een ware overtuigde. Hoe is zoo een?

1. Eerst, ik kan 't niet ontkennen dat ik overtuigd ben, maar ik moet het bekennen.

2. Zoo een heeft niet veel te spreken, hij is dikwijls stom. Wat zal zoo een spreken, zegt hij, die zoo overtuigd van zijne schuld is? Zij zitten in een hoek, en zijn eenzaam.

3. Het is hun niet te veel, dat ze overtuigd zijn; het komt mij al te binnen dat ik vergeten had, de angst verveelt mij niet.

4. Ik hope dat het groeien zal, dat ze vermeerderen zullen.

5. Zij hebben zoo noode dat ze weggaan, zij hebben liever dat ze vermeerderen. Zij willen liever Mara zijn, als Naomi, en dat ze blijven als dat ze zouden overgaan; zij wilden niet dat het maar een vroegkomende dauw was, die henen gaat, Hoz. VI : 4.

6. Zij hebben geen lust om het te diverteeren. Komt er deze of gene die hen diverteeren wil, al was het door geoorloofde uitspanningen, of door te gaan onder een bediening die lichter is, daar zoo onderscheiden niet gehandeld wordt, daar de breuk op het lichtste genezen wordt en er wat overheen geloopt wordt, daar willen ze niet zijn.

7. Blijven ze groeien, zoo vindt gij dat ze doorbreken in geloofsoefeningen.

8. Gij zult ze voor God verwonderd vinden; hoe hebt Gij mij zoo kunnen dragen! ik wil 't niet diverteeren, niet tegenstaan, niet uitblusschen. Als zij anderen in gevaar van hun ziel zien, zou hun tong wel losspringen. Ik mag 't zoo zwaar hebben, zeggen ze, als ik wil, mij dunkt ik kan niet zwijgen; ze zouden wel voor koningen en stadhouders spreken, Hand. XXIV en XXVI.

V. Het vijfde teeken is, de ware droefheid. Hoe is die gesteld?

1. Eerst, ze zuchten eens; ach ze kunnen zoo zuchten. De wereld zegt, 't is een volk van och ! en ach ! maar zij achten dat niet veel. Mijn zuchten is voor U niet verborgen, zeggen ze tot God met David, Psalm XXXVIII : 10.

2. Zij schreien dan meest, als 't niemand ziet; dan liggen ze met tranen op hun wangen op hun bed, Ps. VI, daar was de man vrij, En Jes. XXXVIII, daar lei de koning met zijn aangezicht naar den wand, en kirde op zijn bed.

3. Tot de wereldsche vreugde zeggen ze, wat maakt deze? hoe stelt gij u zoo zot aan?

4. Die hen troosten wil, is hun dikwijls een last, 't is of ze liedekens gingen zingen bij een treurige ;'t zijn hun moeielijke vertroosters ; die oplossingen van die zwaarigheid, zeggen ze, dienen mij niet.

5. Zij zeggen altemets wel, ik wenschte dat mijn vertroosters ook zoo eens te moede waren.

6. De dingen zelfs die onzondig zijn, zouden hun wel te veel zijn. Het is hun dikwijls te veel te eten, te drinken, te slapen. Onzondig vermaak, uitspanning des vleesches om door den geest God te verheerlijken, dat wiilen ze niet. Ze zuchten, ze schreien veel, en die hen vertroosten willen, zijn hun een last. Ze zouden u wel heimelijk toewenschen, dat gij ook eens te moede waart als zij. Zij beginnen te zeggen: dat hun verkwikking in droefenis is, Jer. VIII : 18.

7. Dan als ze daar zoo wat in geleefd hebben, wordt de lieve Heere Jezus hun kostelijk en dierbaar. Hebt gij dien niet gezien, zeggen ze, dien ik zoo noodig heb, dien mijn ziel liefheeft? Hij is mij dierbaar, lief en aangenaam. En zoo worden ze geprepareerd tot het geloove. Ik hope dat de Heere dit zegenen zal, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

HONDERD-EEN-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin verhandeld wordt de eigene gedaante van het zesde kenteeken, de belijdenisse der zonden.

Wij lezen, Jes. LXI : 9, Allen, die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze zijn een zaad dat de Heere gezegend heeft. Gij moet niet zeggen van de vrome menschen, hetgeen Petrus in zijn zwakheid van Christus zeide: ik ken dien mensch niet. Zij zijn bekend, dat gezegende zaad. Die tekst is als een nardus, zij vervult het geheele huis met haren reuk; ze is als een uitgestorte olie.

Wij hebben u verscheidene blijken gegeven, daar gij ze aan kennen kunt, in hun gedrag en verkeer. Laatst gaven wij u deze acht: 1. Zij gaven geen aanstoot, zij lagen liever wat uit als wat in den weg. 2. Zij bedachten zich eer zij antwoord gaven, zij hadden geen losse tong. 3. Zij ondernamen geen zaak, of zij doorzagen ze; zij waren van voren en van achteren vol oogen. 4. Zij begonnen geen zake, of zij kennen den Heere in hun wegen. 5. Als ze met God een zaak begonnen hadden, en zij zagen dat er apparentie was om ze te verkrijgen, zoo vielen ze op hun knieën, en zij dankten God; God, zeiden ze, zal 't mij doen gelukken. 6. Zij waren vriendelijk in hun gelaat, in hun hart en in hun verkeer. 7. Zij waren deftig, statig, niet spotachtig, noch railjant; hun gedrag was zooals het den heiligen betaamt. 8. Als ze alles gedaan hadden, dat ze konden, dan zeiden ze, ik kom nog zooveel tekort.

Wij zullen er u weder acht geven, waaraan gij dat gezegende zaad zult kennen. En wij moeten er u nu acht geven die wonderlijk zullen zijn, daar gij 't niet van zult denken dat er dat in zit. Kan uit Nazareth, zeiden ze, iets goeds voortkomen? kan uit een goddelooze iets goeds voortkomen? Ja, een doorn toont de lolie, Hoogl. II: 3. Paulus zeide eens tegen de schippers: gij kunt niet behouden worden, zoo dezen niet in 't schip binnenboords blijven, Hand. XXVII: 31. Paulus, waart gij dan zoo gaarne bij de goddeloozen? Neen, maar voor zoo verre zij een middel waren

om behouden te worden in hun gedrag. Jozeph zei tegen zijn broeders: gijlieden hebt het wel ten kwade gedacht, maar God heeft het ten goede gedacht, Gen. L : 20. Simsons raadsel was: spijze ging uit van den eter, en zoetigheid van den sterke, Richt. XIV : 14.

Daar gaat zoetigheid uit in 't verkeer met de goddeloozen; verkeert dat gezegende zaad met hen, ze zullen u acht teekenen geven dat gij genade hebt.

1. Eerst, de godloozen zeggen, ik ben uw vijand; ze staan als met een uitgetrokken zwaard voor u; zijn ze vriend in 't oog, ze zijn vijand in 't harte. Vraagt gij hun, zijt gij onzer of onzer vijand? Zij zouden zeggen: ik ben uw vijand; ze zouden u te gast nooden en vermoorden, gelijk Absalom Ammon deed. Als bijen omringen mij mijne tegenpartijen, zegt David, Ps. CXVIII: 12. God heeft dat tot een teeken gezet; Gen. III: 15, Ik zal vijandschap zetten tusschen u, en tusschen deze vrouwe, tusschen uwen zade, en tusschen haren zade. Zij gaan met u naar den godsdienst, en naar de kerk en ze zouden u wel vermoorden kunnen. Daar hebt gij een exempel van in Kaïn en Abel; zij gingen allebei tot hun offer om godsdienst te plegen, en hij vermoordde zijn broeder.

2. Die doornen leveren een kind **Gods** een blijk dat ze van het gezegende zaad zijn, in hunnen haat, die ze u toedragen. Zij kunnen u geen goed hart toonen, zij verbergen het altemets wel twee jaren met eenen Absalom, zij kunnen u met geen goed hart dragen; zij zijn zonder liefde tot God, zouden ze dan liefde hebben tot diegenen die naar de gelijkenis **Gods** herschappen zijn? Ik hate u, Micha, zei de koning. De Zaligmaker stelt dat tot een teeken: indien gij van de wereld waart, zoo zoude de wereld het hare liefhebben, doch omdat gij van de wereld niet en zijt, maar Ik u uit de wereld hebbe uitverkoren, daarom haat u de wereld, Joh. XV: 19. Ik mag u niet dulden of lijden, zeggen ze.

3. Het derde teeken, dat die doorns aan een kind **Gods** geven, is: al hadden de goddeloozen nog zulk een twist met malkander, om een vrome kwaad te doen zullen ze het eens zijn, dan worden ze vrienden. Herodes en Pilatus, die zulke vijanden waren, als zij tezamen vergaderd waren om te doen hetgene **Gods** hand en raad bepaald had aan den Heere Jezus, toen wierden zij vrienden, Luc. XXIII: 12. Wij lezen van Herodes, als hij Johannes gedood had, en hij zag dat hij de Joden daardoor behaagde, zocht hij ook Jacobus te dooden. Gij zult vinden, dat ze hunne grootste oneenigheid nederleggen om een vrome kwaad te doen.

4. Het vierde blijk, dat ze u geven, is: gij zult uw leven voor geen wijs mensch bij hen passeeren, maar voor slechte weetnieten,

voor menschen die geen verstand hebben. Zij wisten dat de Apostelen ongeleerde menschen waren, daarom verwonderden zij zich over hunne vrijmoedigheid. De Apostel Paulus was gestudeerd, daarom zeiden ze tegen hem : gij raast, Paulus, Hand. XXVI : 24. Als de Propheet, die Jehu gezalfd had, 2 Kon. IX, weg was, 't geheele college zat bijeen, zij zeiden, wat doet die zot bij u ? Zoo was het met den Zaligmaker hetzelfde, zij zeiden, grijpt Hem, Hij is buiten Zijne zinnen, Marcus 111 : 21. Het zijn menschen, zeggen ze, die hun belang en intrest niet en weten.

5. In de vijfde plaats, zullen ze u dezen blijk geven, gij zult van dien doorn druiven lezen en van dien distel vijgen, gij zult hunne verachtinge hebben, hebt zoovele gaven en genaden als gij wilt. In den LXII Psalm staat, immers zijn de gemeene lieden ijdelheid, de groote lieden zijn leugen; 't laatste, zeggen ze, moest er af zijn, maar de kleine vromen zeggen, dat is wel. Die zijn aller afschrapsel ; 't is gij kunt ze niet te veel schande doen, springt er maar mede om, zoo als gij wilt. Zoo moeten Gods kinderen door oneere en verachtinge heen.

6. Zij spotten met hen. De rechtvaardige is een verachte fakkel naar de meening desgenen die zoo niet is, die gerust is, Job XII: 5. Wij zongen in den honderd zeven en dertigsten Psalm, dat ze in spot eischten dat ze een lied Sions zingen zouden. Hier worden ze bespot, daar beget. De Heere Jezus wierd bespot over zijn vertrouwen, als Hij uitriep : Eli, Eli, Lama Sabachtani ! dat is, mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Laat ons zien, zeiden ze, of Elias komt om Hem te verlossen, Matth. XXVII : 46-49. Anderen spotten met Zijn vertrouwen, en zij zeiden, Hem bespottende, anderen heeft Hij verlost, laat Hij nu Hemzelve verlossen, Hij en kan Hemzelve niet verlossen, vers 41, 42. Als de Joden Jeruzalem bouwden, de vijanden spotten er mede en zij zeiden : zoo daar een vos op kwam, hij zoude haar steenen muur wel verscheuren, Neh. IV : 3 en Hand. 11: 13 zeiden zij spottende van hen, zij zijn vol zoeten wijn.

7. Het zevende blijk is: zij zullen altijd van hen liegen. En liegt niet tegen malkanderen, zegt Paulus, Col. 111 : 9. Ja, zegt de wereld, laat ons dat niet doen, maar van die andere wel. De Zaligmaker zeide: Zalig zijt gij, als u de menschen smaden en vervolgen en liegende alle kwaad tegen u spreken, Matth. V : 11. De Apostel zegt, hoe ik mij ondertaste in hetgeen mijne beschuldigers van mij zeggen, ik en vind het niet. Het is dikwijls waar, 't geen van dien Propheet staat, doch hij loog, 1 Kon. XIII: 13. Zij liegen veel van dat gezegende zaad.

8. Het achtste of laatste blijk is: 't en zal die doornen niet schelen of zij u geweld aandoen, gij zult naar het heilige land niet reizen of gij zult geweld lijden, gij zult door roode zeeën moeten en door vurige slangen, gij zult door vele verdrukkingen moeten ingaan in 't Koninkrijke Gods, Hand. XIV: 22, de godzalige wordt geweld en overlast aangedaan. De Zaligmaker heeft aan 't kruis den vloek weggenomen, maar het kruis niet, Hij zelf een vloek geworden zijnde, Gal. III: 10. In de wereld zult gij verdrukking hebben, Joh. XVI: 33. Gij zult de vromen dikwijls zien staan met een beker van bloed op hunne hand, maar met een beker van troost in hun harte. De Apostel Paulus wierd voor de wilde beesten geworpen, Daniël voor de leeuwen, die drie trouwe jongelingen in den gloeienden oven. Daar is geen vrome Abel, of daar is een Kaïn om hem te vervolgen, daar is geen vrome Izaäk, of daar is een Ismaël, daar is geen David, of gij zult er een Absalom bij vinden, daar is geen een vrome, of gij zult iemand vinden die hem overlast doet, kunnen ze hem geweld aandoen, dan zijn ze blijde.

Daar hebt gij acht bliken, die die distelen en doornen dragen, daar een kind Gods in kan zien, dat hij een van 't gezegende zaad is. Zij haten ze met hun harte; al hadden ze twist met malkanderen, dan worden ze vriendelijk; zij bespotten ze; zij liegen er veel van, zij doen ze geweld en overlast. Daar hebt gij er weer acht. Als 't God belooft zullen wij er in 't vervolg nog acht geven. Leest men druiven van doornen en vijgen van distelen? Ja, geliefden, wij zullen er u nog acht geven van diezelfde doornen.

Dit gezegd hebbende, hebben wij er dertien maal acht gegeven; gij kunt er voor nederzitten, en zien welke dat gij vindt; 't is niet maar om ter sluiks te hooren. Als 't God belooft dat wij leven, zullen wij u een korte leiding geven, hoe gij die teekenen gebruiken zult.

Wij hebben u tien teekenen van den genadestaat gegeven, in 't vervolg van onze stoffe, om u en ons op te helpen. Toen zeiden wij, laten wij u een weinig te hulp komen, en dat deden wij. Daarop toonden wij u de eigen gedaante van de vijf eersten:

1. Welk was 't eigen wezen van een mensch die veranderd is?
2. Welk was de eigen gedaante van een mensch die de genade op prijs zet? Het derde was een mensch die aan zichzelf ontdekt wordt?
4. Het vierde, van een kind Gods dat overtuigd is?
5. Welk was de eigen gedaante van een hart dat in geestelijke droefheid is?

Wij voelden toen dat. het voor onszelven toen te veel was;

als wij 't voor onszelven vergaard hadden, zoo was 't voor ons te veel in het spreken en voor u om te hooren. Wij dachten, wij zullen de vijf anderen in eene reis of twee verhandelen; waarvan het eerste is, de belijdenis der zonden; het tweede, de schaamte over de zonde; het derde, de doodelijke haat tegen de zonde; het vierde, ze zijn zoo doodarm, het vijfde, ze zijn zoo nederig.

Nu, zeiden wij, zult gij zeggen in uw harte, zeg het mij eens in 't korte, wij wilden 't wel eens in 't korte hooren, dat er in 't breede verhandeld is, brengt het eens in 't korte te voorschijn. Hebr. XI doet God zoo. Welke is de eigene gedaante van een mensch die belijdenis van zonden doet? is dat een teeken van de genade, zult gij zeggen? de godloozen belijden ook hun zonden? Een Pharao stond al dikwijls met tranen op zijn wangen, en een Achab. Maar als de vromen het doen, de begenadigden, hoe zijn die dan? Hoe zoo een is, zullen wij u in twaalf of dertien dingen zeggen.

1. Eerst, zij doen het dan zelf; daar zijn er geene zoo bereid toe als zij. De wereld moet er toe geforceerd worden; dan moet gij ze op hun doodbed zien, of als hun consciëntie aan 't gaan is, gelijk een Pharao en Saul; zijt gij dat, mijn zone David? gij zijt rechtvaardiger, gij zijt beter als ik. Felix zou het uit vreeze gedaan hebben; zij belijden groote zonden die ze gedaan hebben, maar 't is zoo geforceerd. Integendeel een kind Gods doet het zoo gewillig. Ps. XXXII:5, Mijne zonden make ik U bekend, en mijne ongerechtigheid bedekke ik niet, ik wil er geen een voor U verbergen.

2. De belijdenis van zonden blijft hun al hun leven lang bij, totdat ze ziek worden en sterven. Wat belijden ze op hun doodbedde? Ik ben een gast en vreemdeling; ik belijde uw woord en waarheid, de ware religie; ik belijde dat Gij genade aan mij bewezen hebt; ach! ik ben het onwaard, ik ben een van de grootste zondaren of zondaressen, zoo Gij mij wilt straffen, Gij zijt rechtvaardig. Zij gaan niet van de wereld als al belijdende, ziet den VI en den XXXVIII Psalm. In die twee Psalmen liggen ze op hun krankbedde met boete; gij moet er wel op letten, daar liggen ze als ziek, ziek onder de hand Gods, en in den XLI Psalm.

3. In de derde plaats zijn gebed deugt in zijne oogen niet, als er die periode van de belijdenis der zonde niet in komt; zij rekenen dat voor een noodig ingrediënt. Zou dat wel bevallen, als een patiënt voor zijnen richter geen belijdenis doen wou? Zoo is 't met eene godvruchtige ziele; mijn gebed is niet goed, zegt hij, als ik mijne zonden niet gemeld hebbe, als ik om genade verzocht; Luc. XVIII: 13, sprak de Tollenaar, ik ben een arme

zondaar, o God ! zijt mij zondaar genadig! Ik zeg, 1. Een begenadigde doet het zoo gewillig. 2. Al hun leven doen zij het. 3. Zij rekenen dat hun gebed niet goed is, als er dat noodige ingrediënt niet bij en komt.

4. Zoo een belijdt de zonden van zijne kinderen, van zijn huis; hij slaat acht op de gangen van zijn huis. Hij beziet de zonden van vromen, en zegt, Juda is schuldig; hij beziet de zonden van de kerk, van het land, van de stad, van het dorp, daar hij woont, van groot, van klein, van vroom, van onvroom; zij letten op de gangen van hun huis, van de kerk, van de stad, Ezra IX, Jer. IX en Job I, mijne kinderen, zeide Job, zijn bijeen geweest, zij mochten zich bezondigd hebben, 't is al zoo deftig niet geweest als het paste, zij hebben vroolijk geweest op den dag van hunne geboorte, zij hebben U licht buiten hun hart hart gezet, Heere! Hij was niet als Eli, van wien men aangeteekend vindt, als zijne zonen haar vervloekt gemaakt hebben, zoo en heeft hij ze niet eens zuur aangezien, 1 Sam. III: 13.

5. Die ware belijders zijn, zij zullen meer zichzelf bezwaren als een ander; een ander zouden ze dikwijls verschoonen. Ziet dat in Jona; als de schippers vraagden, om wien die storm kwam, hij had ze kunnen vermanen en zeggen, gaat eens in uw levensgedrag, ze waren vrij van de beste niet., zij riepen maar in hunnen nood tot God; maar 't is om mij, zeide hij. Leest dat van David, 2 Sam. XXIV, als daar die schrikkelijke pest kwam, dat er in een dag twee of drie zooveel duizend stierven; als David, met de oudsten, en geheel Israël dien engel zagen staan, met zijn uitgetrokken zwaard, zij sidderden; maar David zeide; ik, ik hebbe gezondigd, maar wat hebben deze schapen gedaan? die buiten twijfel de meesten zoo goed niet waren als hij. Ach Heere! zeggen ze, hoe zwaar valt het mij !

6. Zij belijden niet alleen hun daden, maar hun schrikkelijke nature; hoe zal ik het nog te boven komen, zeggen ze, in mij woont niets goeds, Rom. VII : 18, 't zijn zulke kwade vruchten, die ik van nature drage.

7. Zij belijden dat de begeerlijkheid zelfs zonde is, Rom. VII : 7 en Jac. I : 15, de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart zonde. Zij voelen zulk een beweging, die tevoren niet was, zoo een overleg; maar zij stemmen 't niet toe, zij verfoeien het.

8. In de achtste plaats, een begenadigd hart, dat de zonde belijdt uit een beginsel van genade, dat belijdt zijn perijkel, daar het zoo menigmaal in geweest heeft. Heere! zegt hij, in wat perijkel heb ik geweest, (in den XXXIV Psalm) bij Achis, als ik mij

zoo aanstelde of ik gek was! Heere ! ik heb het zwaard genomen, en de slip van des konings mantel gesneden, in wat een gevaar heb ik geweest, dat ik mijn handen aan den Gezalfde des Heeren geslagen heb! ik kan er van schrikken, ik dank U, dat Gij mij bewaard hebt.

9. Hij belijdt zijn zwaarste zonden; had ik dat en dat niet gedaan, hoe zal dat afloopen? Zij belijden zoo de hoofdzonde. In den LI Psalm zegt David, Heere! die zonde van Uria, en dan nog dertig mannen vermoord! dat kan ik niet verzetten, tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, vers 6.

10. Hij belijdt de zonden, die zijn deugden aankleefden; als ik op mijn best ben, moet ik die en die zonde belijden. Neh. XIII, als hij dat al gedaan had, zegt hij, verschoon mijner, mijn God! naar de veelheid Uwer goedertierenheid, vers 22. Wel man, gij hadt het immers al hersteld? Ja, maar daar had zooveel van zijn eigen ingelooopen. Zoo is 't met een kind Gods, in zijn beste deugden ziet hij zonden, die belijdt hij.

11. Het is een belijdenis, die uit een begenadigden grond komt, die hij doet als een vereenigde door 't geloof met den Heere Jezus. Het is er zoo geen, gelijk die van Judas en Kaïn, die zeiden, daar is geen vergeving voor: maar 't is zoo een, die ze uit een begenadigd begin doen, als een vereenigde door 't geloof in Christus, vertrouwende dat God ze rechtvaardig vergeven kan. Ze zeggen, Heere God! Gij zijt die Getrouwe, als iemand zijn zonden belijdt, dat Gij ze hem vergeeft, naar dat Woord, die zijn zonden belijdt en laat, dien zal barmhartigheid geschieden ; Gij zijt rechtvaardig, als Gij ze vergeeft, want in den Middelaar is Uwe rechtvaardigheid voldaan, ik belijde ze geloovig in Hem, 1 Joh. 1: 9. En zoo is er geen beletsel, dat God ze niet zou kunnen vergeven, ja de Middelaar heeft het voor mij verdiend, en Gij zult Zijn loon niet inhouden.

12. Daar hebt gij reeds elf teekenen, het twaalfde is: zij staan verslagen en beschaamd met tranen op hun wangen; ze kunnen evenwel niet weggaan ; zij liggen voor God in hun schaamte, en ze blijven liggen; hoe lang? Totdat ze een blijkje in hun harte voelen door 't Woord en door geestelijke bewerkingen, dat het hun vergeven is. Ik kan niet weggaan, zeggen ze, al ben ik als een patiënt, die Gij verslagen hebt; ik lig en worstel, wanneer zult Gij mij een blijkje geven? Als iemand zoo belijdenis van zijn zonden doet, denkt vrij dat het uit een begenadigd beginsel is.

13. Het dertiende teeken is: ik heb geen verschooning, noch van tijd, noch van plaats; ja ik belijde zonder bewimpeling, ik bedek ze niet, ik heb niets in te brengen, niet ééne uitvlucht; ik

zou het meer moeten bezwaren; ik heb gezondigd tegen licht, zegeningen, slagen. Dat wordt ons vertoond onder de gelijkenis van Jozeph's broeders. De verzorger van Jozeph's huis komt daar met zijn beker, zij wisten het niet; zij zeiden: wij zijn mijns heeren slaven; zij stonden in schaamte; zij hadden geen versooning voor dat misdrijf: mijn ongerechtigheid stopt mij den mond, zeiden zij. Dan zult gij vinden dat ze schuw van menschen zijn; als ze gezelschap zoeken zouden, 't zouden zulken moeten zijn als zij zijn, die in diezelfde leiding waren; daar kunnen ze best mede spreken, en die kunnen ze best verstaan.

Gaat nu in uw harte. Ik en gij moeten dat ondervonden hebben, of wij zullen nooit in den hemel komen. Hebt gij geen zonde, die gij voor God belijdt? Doet gij het gewillig? Blijft het u bij? Deugt uw gebed niet, als er dat niet in komt? Belijdt gij de zonden van uw huis? Verzwaart gij uzelfen? Belijdt gij uw verdorven harte? Belijdt gij het perykel, daar gij wel in geweest zijt? Belijdt gij de zonden van uw deugden? Belijdt gij uw notabele zonden? Belijdt gij ze in den Middelaar? Maakt gij geen versooning? Zocht gij u wat te retireeren? Zocht gij zulk een gezelschap als gij zijt? Waart gij niet gerust, voor dat gij een blijke hadt dat het u vergeven is?

Nu moeten wij u de eigene gedaante van de schaamte vertoon. Dan, hoe ze de zonden haten. Dan, hoe arm ze voor God staan. Dan, hoe nederig ze zijn, en dan een leiding, hoe gij dat al gebruiken moet.

De Heere zegene dit alles aan ons en ulieden tot Zijn eere, om Zijnes Zoons wille, Amen.

HONDERD TWEE-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin verhandeld wordt de eigene gedaante van het zevende kenteeken, de heilige schaamte, hoe zoo een is omtrent hemzelve, omtrent zijne naasten en voor God.

WIJ lezen, Jes. LXI : 9, Allen, die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze zijn een zaad dat de Heere gezegend heeft. Wie zal dat gezegende zaad al zien en daarvoor kennen ?

1. Eerst, God kent ze voor Zijn gezegend zaad, dat zal Hij voor de geheele wereld uitspreken, Matth. XXV : 34, Komt gij gezegende, beërfht het Koninkrijk ke.

2. De engelen kennen ze er voor, Luc. XV : 7, Gelijk ze zien het aangezichte des Vaders die in de hemelen is, zoo zien ze ook dat gezegende zaad.

3. Zij bezien zichzelf. Gal. VI: 1, Ziende op uzelve. 2 Cor. XIII : 5, Of kent gij uzelf niet? Zij moeten wel zeggen, ik ben zwart, maar zij moeten er bijvoegen, doch liefelijk, Hoogl. 1: 5.

4. De vromen zien en kennen malkanderen. Schapen kennen schapjes, duifjes kennen duifjes, ze kennen malkanderen in hun zegeningen.

5. De goddeloozen mogen ze kennen, maar zij kennen ze niet in hun zegeningen. O, die mannen, die de wereld in roer stellen, zeiden ze eens, zijn onder ons gekomen, Hand. XVII: 6. Johannes, die liefste Apostel van den Heere Jezus, was bekend bij den Hoogepriester, Joh. XIX, maar de goddeloozen kennen hen niet. De wereld kent ons niet, 1 Joh. III: 1. Zij kennen hen niet in hun gaven en genaden, in hun schatten, in hun eindens, in hun weg, in hun uitkomste, zij willen ze er niet voor erkennen, zij willen 't niet erkennen dat er wat groots in hen is. Al hadden de vromen geen kennis dat ze genade hebben, als uit de goddeloozen, ze zouden 't kunnen weten. Waaruit kon het Jacob besluiten, dat hij een van 't gezegende zaad was ? Uit de tranen van Ezau. Waaruit kon het Izaäk besluiten ? Uit het bespotten van Ismaël. Van de goddeloozen komt goddeloosheid voort, van doornen komen

doornen voort, maar onze God weet het licht uit de duisternis te voorschijn te brengen.

Laatst hebben wij u acht **teekenen** gegeven, daar dat gezegende zaad aan te kennen was. 1. De wereld was in vijandschap tegen hen gekant. 2. Zij haatten ze. 3. Al hadden ze nog zooveel tegen malkanderen, dan **wierden** ze vrienden, als er een vrome kwaad te doen was. 4. Zij houden hen voor een deel weetnieten, en zeggen, zij verstaan hun eigen belang niet. 5. Zij smaden en verachten hen. 6. Zij spotten met hen. 7. Het is dikwijls al leugen, dat zij er van zeggen. 8. Dan, ze overweldigden hen en doen ze overlast.

Gij zult zeggen, gij zeidet toen, dat gij er nog acht zoudt geven, en daar zijn wij ook toe bereid, waardoor Gods kinderen het kunnen opmaken dat ze een gezegend zaad zijn, als ze het gedrag van de goddeloozen zien.

1. Eerst, hel scheelt de wereld niet, of ze tegen dat volk vloeken; zij hebben brandend pik in hun hart en een booze zweer van vloek in hun mond. God **zeide** eens : als gij een zweer aan de lippen ziet uitbreken, zoo een zult gij onrein verklaren, 't is de plaag der melaatschheid. Ik spreek zegeningen uit in alles, zegt God, over dat volk, Deut. XXVIII. Maar de godlooze spreekt vloeken er over uit. Als ze machteloos zijn om het te doen komen, dan roepen ze het al tot **hulpe** wat ze maar kunnen, om het te doen komen. Simeï vloekte David **met** een geweldigen vloek, hij wist toen zoowel dat hij zottelijk deed als daarna. Zij wenschen ze in de hel en de verdoemenis toe.

2. Behalve dat, **zoo** zullen ze zichzelf vervloeken, **zoo** zij ze geen kwaad doen ; zij zullen er met malkander toe tezamen spannen en verzweren hunne ziel en zaligheid. Hand. XXII, Paulus' zusters zone hoorde het, dat ze zichzelf met vervloeking tezamen verbonden niet te zullen eten of drinken, misschien zwoeren ze bij den duivel of bij hun ziele, **zoo** ze Paulus niet ombrachten ; hij **zeide** het tegen den overste. **Zoo** doet de wereld.

3. Ook levert de wereld dat gezegende zaad dit **teeken**: gij **zijt** in ons gezelschap niet aangenaam, wij mogen het niet lijden, zeggen ze, dat gij in eenig bewind komt; die, zeggen ze, moeten in geen bediening komen. Zouden wij voor Jozef buigen, zeiden Jozefs broeders, wij willen hem liever om hals brengen. Daniël, zou die zooveel te zeggen hebben in 't Perziaansche hof, wij zullen hem liever ombrengen. Komt een vrome in bewind, zij zouden wel zeggen 't geen **Jehu** eens **zeide**, is hier nog een **Propheet des Heeren**? Laat er geen een oprecht man in de bediening zijn,

zeggen ze, noch in de kerk, noch politie; laten ze tot God wat zeggen, maar wij zullen ze uit een en uit al houden.

4. Het vierde **teeken**, dat ze u geven, is ; dat ze u in uw **aangezichte** zullen lasteren, maar niet achteraf.

Socrates prees dat als een deugd, hij was er niet eens over ontsteld. Hun toejuichen, dat is een kwaad **teeken** voor u, maar als de wereld u lastert en alle kwaad van u spreekt, dat is een **teeken** ten goede. Dan is het, gij beroerder. Als gij de waarheid spreekt en voor God uw harte ontlast, dan wordt gij hun vijand; dan is het, gij dit, gij dat. Wee u, zegt de Zaligmaker, als alle menschen wel van u spreken, Luc. VI: 26. Meent gij dat het zoo fraai is, als elk u prijst? Het is een **teeken** dat het niet deugt. Gij zult vinden dat ze u lasteren.

5. Zijt gij een van 't gezegende zaad, gij zult het daaraan weten: ze zullen met malkander gaan nederzitten en zeggen, dat moet gestuit worden, gelijk zij schreeuwen, Hand. XVII: 6, Deze, die de wereld in roere stellen, zijn ook hier gekomen. Waarom doen zij dat? De brand van de genade, zeggen ze, zou te groot worden in de wereld. Als de genade voortloopt, daar is dan geen stuiten aan. Altijd wederstaat gij den Heiligen Geest, gelijk uwe vaders, alzo ook gij, Hand. VII: 51. Dan zouden ze den Gog en den Magog bijeen roepen, bedekte en openbare vijanden. Zullen we dien Jezus zoo laten geworden? Heel de wereld zal Hem navolgen.

6. Het zesde **teeken**, dat ze u leveren, is, ze zijn zoo nijdig. Kunnen ze u niet stuiten, dan hebben ze een worm, die op bloed en merg leeft, in hun harte; ze kunnen 't niet lijden, die achting, die eere, die liefde, die zoo een geniet. Al was het de Heere Jezus, gij moest van kant; al was het een Jozeph, hij moest weg, al was het een aangename Abel, hij moest dood, door nijd.

7. In de zevende plaats, 't zijn valsche aanklagers van dat volk, 't zijn delateurs, overdragers; als er wat gedaan is, dan zijn ze valsche overdragers. Jeremia, toen de stad zoo belegerd was, hij wilde eens naar buiten gaan om zijn harte eens uit te gieten; daar vindt hem een kapitein, die grijpt hem, en die zegt, gij wilt tot de Chaldeën vallen; het is valsch, **zeide** hij; daardoor raakt de man in 't gevangenhuis en allerlei ellende. Doëg die klaagt Achimelech aan, dat kostte tachtig man het leven. Het is even gelijk Siba van zijnen heer Mephibozeth deed; ik heb het niet gedaan, **zeide** Mephibozeth tegen den koning, ik heb mij zelfs niet laten scheren, dat ik zulk een rouw over uw afwezendheid gedragen heb.

8. Het achtste **teeken**, dat ze u leveren, is, zij vervolgen, dan

gaan ze op de jacht, ze jagen u weg, ze vervolgen u als een veldhoen op de bergen. Steenen, die tot een kostelijk paleis geschikt worden, wat wordt er mede gedaan? Ze worden gelegd onder beitel, onder de zage. Zoo is 't ook met deze steenen; die hooren ook tot dit kostelijke paleis, den hemel; ze worden zoo bebeiteld. De harpen worden altemets eens aan de wilgen gehangen van die naar 't heilige, heerlijke, hemelsche land willen gaan. Als Israël naar Kanaän ging, eerst moesten ze uit Egypte, dan door de Woestijn, dan door de Roode Zee, dan door vurige slangen, eer dat ze in Kanaän kwamen. Eer gij in 't heilige land, den hemel, komt, zeggen wij u anders niet toe, als dat gij door een Roode Zee zult moeten, door bloed en door vurige slangen.

Daar hebt gij er weer acht. Zoo zult gij het vinden, en nooit anders. Nu, in 't toekomstige zullen wij er u weer acht geven, die die doornen u geven. Dan die ik u nu gegeven heb, is: 1. Het eerste teeken, zij hebben een brand van pik in hun harte, en een van vloek aan hun lippen. 2. Zij vervloeken zichzelf, zoo zij u geen kwaad doen. 3. Zij zullen u uit alle bewind houden; gij moet zwijgen, zeggen ze, verheft uw stem niet, gij moet in geen bewind wezen. 4. Zij zullen u lasteren, wit en zwart in uw aanzicht werpen. 5. Zij studeeren om u te wederstaan, opdat de brand niet te groot zou worden in de wereld. 6. Ze zijn nijdig tegen dat volk; de nijd, die worm, eet bloed en merg. Wie zal voor nijdigheid bestaan? Spr. XXVII: 4. 7. Ze zijn valsche, verkeerde overbrengers. 8. Ze zijn vervolgers; dat zaad, zeggen ze, zal verjaagd worden.

Dit gezegende zaad bezien hebbende, gaan wij tot onze stoffe; wij hebben u tien teekenen van den genadestaat in 't breede verhandeld. Zes daarvan hebben wij u in een kleine gedaante vertoond. Nu wilden wij het zevende voor uw oogen brengen, de heilige schaamte van een begenadigd kind Gods, hoe zij in die heilige schaamte staan. Gij en ik moeten van al die dingen, die wij u in 't groot vertoond hebben, zeggen: ik wilde ze wel in een kleine prent zien, om eens te weten of ik er wat van onthouden heb, en of ik het bezit.

Wij hebben u dan nu in 't klein te vertoonen een begenadigd hart in een heilige schaamte voor God, zonder welke geen een kind van God is; zij allen, en zij alleen ondervinden ze. Laat het ons met weinige liever en ondervindelijk u doen zien, hoe zoo een begenadigde in zijn heilige schaamte is.

I. Omtrent zichzelf.

II. Omtrent zijn naasten.

III. Hoe voor God.

In deze drie dingen zult gij de heilige schaamte vinden. Van elk zullen wij kortelijk iets zeggen.

1. Hoe is zoo een omtrent zichzelf?

1. Al was hij alleen in de wereld, al wist het nooit iemand, spreekt hij van zijne zonden, hij is voor **zichzelf** beschaamd wegens al het leelijke dat hij in **zichzelf** vindt, wegens al het booze dat hem aankleeft. Ach God! zegt hij, ik heb zulk een duivelsch harte, ik schame mij er over, gaan er zulke gedachten in mij om? gaan er zulke bewegingen in mijn harte om? Wij missen geen Kainsgestalte, dat wij iemand zouden vermoorden; geen Judasgestalte, dat wij iemand verraden zouden; behalve 't openbare uitbreken, dat mij wederhoudt, dat moet ik erkennen van mijzelf, al wist het niemand, ik ben beschaamd en schaamrood, Ezra IX: 6.

2. Niet alleen ben ik beschaamd voor mijzelf, maar ik moet het vertoonen, 't kan kwalijk meer verborgen zijn. Gij kunt het zien in dien bloos, dien zij hebben, in die bleekheid, in 't neervallen van de **oogen**, in 't voor zich zien, in 't zwijgen, in 't weggaan, in de eenzaamheid; ik wil mij eenzaam houden, ik ben niet waard onder de menschen te komen, ik ben beschaamd, ik durve mijne **oogen** voor geen menschen opheffen, noch voor God, wat zou ik al zeggen?

3. Die heilige schaamte is zoo, en ik vreeze dat het nog tot uitbreken komen zal, wat gaat er al om? hoe zondig is mijn hart! mocht het eens uitbreken, waar zou ik mij verbergen! Tamar zeide tegen Ammon, gij wilt heimelijk dat kwaad doen, maar ik, waar zou ik mijne schande brengen? ik zou wel mogen doen als Adam; die ging zich verbergen toen hij gezondigd had, tevoren deed hij dat niet. Elizabeth zelfs in eene geoorloofde zake, verborg zich vijf maanden. Zij zeggen: 1. Ik ben voor mijzelf **zoo** beschaamd. 2. Ik kan 't niet verbergen. 3. Ik ben **zoo** benauwd dat het nog tot uitbreken zal komen; waar zal ik dan mijn schande brengen?

4. Zij zeggen van zichzelf: die u van buiten aanziet zou het niet gelooven dat gij van binnen **zoo** zondig waart, al verteltet gij het, zij zouden het niet gelooven.

5. Gelijk ik mijzelf **zoo** ken, **zoo** denk ik dat anderen mij ook **zoo** kennen en **zoo** van mij spreken.

6. Ten laatste, ach God! zeggen ze, ik versmachte, **zoo** er niet ergens hulpe komt, **zoo** ik niet ergens hulpe verkrijg. Jer. III: 25, Wij liggen in onze schaamte en versmachten, **zoo** God geen hulpe bewijst.

Zoo is de schaamte van een heilig kind Gods. 1. Al weet het geen mensch, hij spreekt van zijn zonden; ze zijn voor zichzelf beschaamd. 2. Hij kan 't niet verbergen, zij moeten het vertoonen, 3. Hij vreest dat het tot uitbreken zal komen. 4. Anderen zouden mij er van buiten niet voor aanzien, zegt hij. 5. Gelijk ik mijzelf zoo ken, denk ik dat anderen mij ook zoo kennen. 6. Zoo Gij niet te hulp komt, Heere ! zoo moet ik versmachten. En zoo leggen ze zich voor God neder in hunne schaamte.

II. Die nu genade in zijn harte heeft, gij zult vinden dat hij omtrent zijne naasten zoo beschaamd is.

1. Eerst, over hun gedrag, over kerk, land, vromen, ze zijn er beschaamd en schaamrood over, over de zonde in de politie, in de kerk in collegiën. Mijn God, zeggen ze met Ezra, daar is een schuld tot aan den hemel, Ezra IX : 6. Ik trek het mij aan, en inzonderheid als 't in een post van een bediening is; en hij moet zoo met het land handelen, gelijk een mensch, die met zijn kind moet voor den rechter komen, dat zich schandelijk gedragen heeft, ik ben beschaamd, zegt hij, dat ik met mijn kind kom.

2. Zij zijn beschaamd over 't zondige dat er in hun huis is; mijn kind, mijn man, mijn vrouw, mijn liefste pand, Heere! zeggen ze, laat het niet gehoord worden op de straten onder de zondaren, ik heb een zoon, een man, een kind dat beschaamd maakt.

3. Het derde van die heilige schaamte is: ik zou ze wel aandoen, die zulk een hoerenvoorhoofd hebben, **welker** gelaat van hun **aangezichte** getuigt tegen hen, die zich harder maken als een kei.

4. Het vierde: ik kan 't niet harden, ik ben ontsteld, ik zie ze als vijanden aan; ik kan u niet dragen, zeggen ze, zoo gij geen teeken van eerbare schaamte vertoont, ik schrik als ze zich hard zouden houden.

5. Dan zeggen ze tegen hun naasten, die niet te hoogmoedig voor God wil zijn, kan niet te deemoedig zijn; heb ik stoutmoedig voor God geweest, laat ik deemoedig zijn, al was het tot stof, Job XLII en Jer. XXXI : 19, sedert dat ik dat zag, ben ik beschaamd, ja schaamrood geworden.

' 6. Allerliefste Heere ! die schaamroodheid verveelt mij niet, 't is mij aangenaam, dat **schoone** bevallige is mij als een stuk van een granaatappel, dat sierlijke bij God is mij nooit te veel. Niet alleen zijn ze beschaamd omtrent zichzelf, maar ook omtrent hun naasten.

III. Nu hebben wij de schaamte bezien voor God; hoe is eene ziel die voor God beschaamd is?

1. Eerst, ach Heere ! Gij weet van mijne dwaasheid, al kent

ze niemand nu of nooit, 't is voor U niet verborgen, zelfs datgene daar ik nooit geen toestemming aan gegeven heb, dat nooit tot daden gekomen is, acht ik als een daad voor U, Heere ! en Gij kent al mijn dwaasheid.

2. In de tweede plaats, ik vertelle het U, 't mag zoo leelijk zijn als 't wil; stel ze toch niet in 't licht van mijn aangezicht, noch voor Uw oog, noch voor 't oog van de gansche wereld, in eeuwigheid, maar bedek ze, o God.

3. In de derde plaats, ze zijn beschaamd voor God over hun zondige natuur en harte. Ik sta voor U in mijn schaamte, zeggen ze, mijne schaamte die ik heb, is evenwel een geloovige schaamte; en welk is die geloovige schaamte?

a. Ik geloove dat mijne schaamte genade is. b. Ik geloove dat Gij een Middelaar hebt, die de schande van mijne naaktheid bedekt. c. Ik geloove dat mijne schaamte een weg is tot vergeving. Daar begint het wat op te helderen; ik geloove dat mijne schaamte genade is; ik geloove dat Gij een Middelaar hebt, en dat Die een kleed heeft om mij te bedekken; ik geloove dat ze een weg is tot vergeving.

4. Allerliefste Heere, nu kan ik niet weg; of ik mijn oog niet durf opheffen naar den hemel, of ik niet durve naar U zien, 't is genade in mij, dat ik hier blijve, totdat Gij, of door 't licht van de bediening, òf door 't Woord, òf door mijne consciëntie, of door Uwen Geest, òf door een woordje dat Uwe kinderen tot mij spreken, mij een teekentje geeft, dat het verzoend is, zoolang zal ik in mijne schaamte voor U liggen tot mijn doodbed, totdat Gij mij een teeken geeft van vergeving.

Dat is de heilige schaamte. Kent gij ze? Legt er uw harte bij. Vindt gij het, gaat dan blijmoedig heen. Vindt gij het niet, gaat dan bedroefd heen. Die heilige schaamte is omtrent zichzelf, omtrent hun naasten, en voor God. Het laatste is 't beste, daar 't laatste is, is 't andere ook. Zoo een is handelbaar, niet assurant; ze naogen van mij zeggen, zegt zoo een, wat ze willen, hij is vuil, hij deugt niet, ze mogen mij slechte namen geven en zeggen, hij is niet goed, dat scheelt hun niet; God, zeggen ze, kent mij allerbest, zooals ik ben; voor U, Heere, zal ik blijven staan, ik geloof dat Gij mij een teeken ten goede geven zult.

Nu moeten wij het achtste teeken hebben, den haat tegen de zonde, dat zullen wij sparen, als 't God belieft, voor 't toekomende.

De Heere zegene dit Zijn Woord aan ons en ulieden, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

HONDERD-DRIE-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin verhandeld wordt de eigen natuur van het achtste kenteeken, den haat tegen de zonde.

WIJ lezen, Jes. LXI : 9, Allen, die haar zien zullen, die ze tegen komen, die er op letten, zullen ze kennen, dat ze zijn een zaad dat de Heere gezegend heeft. David zeide tegen Jonathan, wie zal het mij te kennen geven, als er wat kwaads bij uwen vader voor mij besloten is ? I Sam. XX : 12, 13. Als er wat kwaads in een schepsel is, hoe werkt God voor zoo een, als elk zou denken, dat zal gestuit worden? De raven brengen Elia brood, voor Petrus is er een haan, voor Paulus een satan, ja de engelen zijn gediensstige geesten voor zijn kinderen, Hebr. 1 : 14. Ook de godloozen, daar is wat goeds in voor dat gezegende zaad. Om dat te toonen, hebben wij u veertienmaal acht blijken gegeven, waaruit Gods kinderen weten kunnen, dat ze van 't gezegende zaad zijn. Wij zeiden dat wij u er nog acht zouden geven, dat zullen wij heden doen. Leest men vijgen van doornen, en druiven van distelen? Ja, in 't geestelijke van de natuurlijke menschen, die als doornen en distelen zijn, hebben Gods kinderen druiven en vijgen.

De laatste acht teekenen waren deze : 1. Zij vloeken het gezegende zaad. 2. Zij vervloeken zichzelf, zoo zij ze geen kwaad doen. 3. Dat volk moet weg, zij mogen in geen bewind zijn, en zoo er ergens ingang bij de wereld vinden, zoo is 't uit eigenbelang. 4. Behalve dat, ze verwijten wit en zwart; ze werpen hun alles in 't aangezicht: ze hebben een booze zweer aan hun lippen om dat gezegende zaad te lasteren. 5. Men moet ze tegenstaan, zeggen ze, die hoop zou te groot worden; ze staan daar zoo met hun allen, en zoeken water op hen te gieten om ze te blusschen. 6. Zij worden van hen benijd, zoo ze eenigszins geëerd worden; ziet dat in Jozeph's broeders. 7. Ze zijn valsche aanklagers van hen, nooit zeggen ze naar 't geen ze doen. 8. Eindelijk komt de wereld, en ze wil gelijkelijk op hen aanvallen; dan is er verdrukking, moord, vervolging, zoodat dat zaad wel eens de harpen moet aan de wilgen hangen. Wij zullen er nu nog acht geven, die dat gezegende zaad al weer van die doornen en **distelen** plukken.

1. Het eerste teeken is, ze kunnen nooit weldoen, 't is altijd kwaad, al was 't hun eigen kind, als 't vroom is, 1 Sam. XX: 30, daar zegt Saul tegen zijn vroom kind Jonathan; Gij zone der verkeerden in wederspannigheid, weet ik het niet, dat gij den zone Isaï verkoren hebt tot uwer schande, en tot schande der naaktheid uwer moeder? Al was 't hun liefste kind, ze staan er tegen op. Daarom staat er in 't Woord : gij vaders! verwekt uwe kinderen niet tot toorne, staat niet tegen hen op, Eph. VI : 4. Hoe was 't met Jacob bij Laban? Het was nooit wel. Hoe wel David zich gedroeg bij Saul, en hoe dikwijls hij het koninkrijk redde, 't was nooit wel. Hoewel Jozeph zich omtrent zijne broeders gedroeg, als zijn vader hem zond om naar hun welstand te vernemen, 't was nooit wel.

2. Het tweede teeken is: de wereld licht altijd dat zaad en veroordeelt, is er maar eenige schijn van kwaad geruchte, dan hebben ze acses genoeg, zij veroordeelen ze. De Zaligmaker zeide tegen die vrouw, heeft u niemand veroordeeld? En zij zeide, niemand Heere, Joh. VIII: 10, 11. Zoo is 't niet. Als gij 't hen moest vragen, zouden ze zeggen, heel de wereld maakt ons uit voor secten en pesten. De vrome David had eens een misslag in zijne haastigheid in over Simeï te oordeelen. Eli zeide in zijne haastigheid van Hanna dat ze dronken was; de wereld oordeelt van dat zaad zoo maar daar heen. Daar wordt verhaald van Aristides, die te Athene was, een zeer rechtvaardig man, die daarom te veel in de stad was, als het tot stemmen en omvragen zou komen, wat zij met hem zouden doen ; daar komt er een, die treft Aristides zelf aan, en hij kon noch lezen noch schrijven; ik wou, zeide hij, dat gij mijn stemme eens schreef ; kent gij hem wel, zeide Aristides? Neen, zei de man, ik heb alleen maar gehoord dat hij zoo rechtvaardig leeft. Zoo gaat het; kennen of niet, zeggen ze, ze zijn de samenleving niet waard.

3. Het derde teeken is dit, dat de wereld u levert; dat ze altijd van uwe woorden wat anders maken; 't zal altijd wat anders zijn. De Zaligmaker, hoe klaar sprak Hij, breekt dezen Tempel af, en in drie dagen zal Ik denzelven weder opbouwen! daarna, in den gerichts-handel, kwam het tot Zijnen laste. De duivel, hoe klaar God gesproken had, daar staat daar een boom der kennisse, blijft er af, hij wil het een anderen draai geven, en daar verleidt hij onze voorouders mede,

4. Het vierde teeken is: als de wereld van Gods Woord met hen spreekt, ze laten er altijd wat af. Spreekt de duivel met hun

Hoofd, hij citeert eene plaats uit den XCI Psalm. Gij zijt zulk een bemind persoon, zegt hij, bij God, werpt Uzelven nederwaarts, want daar is geschreven, dat Hij Zijne engelen van U bevelen zal, en dat zij U op de handen zullen nemen, opdat Gij niet te eeniger tijd Uwen voet aan een steen aanstoot, Matth. IV : 6, en hij liet er af, op Gods weg. Dit was de weg niet; de weg was, gelijk Hij met trappen er opgekomen was, dat Hij er weder zoo met trappen af moest gaan. Zoo doen zij, zij verdraaien de Schrift tot hun eigen verderf, en ze leggen het er op toe om u te verderven. Dat zijn zulken, die in schaapsvellen, met een schapehuid, maar met een wolvenmuil en harte, tot u komen. Paulus zegt van hen, Rom. 111 : 13, hare kele is een geopend graf, met hare tongen plegen zij bedrog, slangenvenijn is onder hare lippen. Hunne keel is een geopend graf, om uw goeden naam er in te begraven; op hun lippen is slangenvenijn; met hun tong plegen ze bedrog; hun voeten zijn snel om bloed te vergieten, vers 15, ze gaan voort tot de uitgieting van de ongerechtigheid. Daar hebt gij vier teekenen van de acht.

5. Daarop volgt het vijfde teeken, aan welk het merkeliijk te zien is, dat ze van 't gezegende zaad zijn, dat er in de wereld is. Het vijfde teeken is hun ontrouw; gij kunt ze niet vertrouwen, gij kunt zelfs hun eed niet gelooven.

Wel tienmaal hebt gij mijn loon veranderd, zeide Jacob tegen Laban ten ware dat de God mijns vaders, en God Abrahams, en de vreeze Izaäks bij mij geweest ware, en het u belet hadde, zekerlijk gij zoudt mij ledig weggezonden hebben, Gen. XXXI : 41, 42, en Hos. IV : 1, zegt God : Ik hebbe een twist en een gekijf met de inwoners des lands; wat was het? wie zal een oprechten trouwen man vinden ?

6. Het zesde teeken is: al konden ze dat zaad helpen met één woord, ze zouden zwijgen en hun mond toehouden, opdat dat zaad in de moeite zou blijven. De Apostel Paulus zegt zoo dikwijls, zoo ze het wilden getuigen, zij zouden 't kunnen doen, hoe ik van mijne jeugd aan geleefd hebbe, hoe vurig ik tegen dien weg geweest heb. Gods kinderen ontmoeten zelden, dat David ontmoette; Jonathan en Achimelech namen zijne zaak voor hem waar. Job zegt: ik opende mijnen mond voor de stommen, gelijk Salomo beveelt, Spr. XXXI : 8. Hoe raar is het, als men een Ebed-Melech vindt?

7. Het zevende teeken, dat de wereld geeft, is, dat ze altijd veinzen, zij zijn onoprechten. Waartoe zijn ze maar? Om ze te verspieden in hun vrijheid ; om hun kracht te weten; om ze een strik te spannen en een kuil te graven. Zoo kwamen zij met

vleierende lippen zelfs bij den Zaligmaker, Matth. XXII, zij wilden eens achter zijn hart komen. En bij David, Ps. XXXV, zij hielden zich als geslagenen over zijn ongeval; 't was maar om te weten, zei de koning, hoe ik uit- en inging, en mij te bedriegen, en te zien hoe zij mij verleiden zouden.

8. Eindelijk wat vijfde plukt een kind Gods nog van de wereld? Dit, dat zij altijd met hen verkeerden als een achterklapper, of God zegt, dat zij niet zouden wandelen als een achterklapper, Lev. XXI : **16**, of God zegt dat hij geen Sioniet in zijn genade kan zijn, die als een achterklapper wandelt, Ps. XV : 3, zij achterklappen van hun goede oogmerken ; zij moeten binnen en buiten? huis omzien, Een achterklapper scheidt den voornaamsten vriend. Is er iemand, die hun eer wil stelen, dat hebben ze gaarne, dat willen ze helpen gaande houden. Is dat waar, zeggen ze, dat had ik niet geloofd, en dan zijn ze in hun schik. Of het 't eigen werk des duivels is, 't is evenwel hun dagelijksch en vermakelijk werk, waarmede, zoo zij er Gode geene dienst mede doen, zij malkanderen dienst doen,

Ik zeg: 1. 't Is nooit wel, al wat zij doen, al was 't bij hun beste vrienden. 2. Onverhoord oordeelen zij hen. 3. Zij verkeerden hun woorden. 4. Zij doen er wat af of bij om ze te verstrikken, hun keel is als een open graf. 5. Zij zijn geveinsd en onoprecht er tegen. 6. Zij zwijgen, al zouden zij hen met één woord helpen. 7. Zij zijn als een achterklapper. 8. Gij kunt ze niet vertrouwen.

Uit dat al blijkt, dat zij van 't gezegende zaad zijn. Zoo heeft de Heere Jezus met Zijn mond gesproken, dat Hij de gekrookte rietjes niet zou verbreken en de rookende lemmetjes niet zou uitblusschen. Zoo toont Hij ook wat Hij gedaan heeft en doet als al die dingen hen ontmoeten en drukken ; zij worden er wel door gekneusd en zwak, maar wat doet God? Daar is wat goeds in u, zegt Hij ; laten zij het ten kwade denken, Ik zoo niet, Ik zal niet gerust zijn voor dat Ik hun zaak tot overwinning gebracht zal hebben. Zegt dan, wat buigt gij u zoo neder, o mijne ziele ? Jood of Heiden, wie gij zijt, die Ik geroepen heb tot rietjes en lemmetjes, Ik zal maken dat gij niet breken zult.

Gij kunt weten, dat wij tien teekenen van den genadestaat hebben afgehandeld. Wij dachten in ons hart, en wij dachten dat niet alleen, maar dat anderen ook zoo waren, wij dachten dat gij zoudt zeggen : die tien teekenen, die gij zoo in 't breede afgehandeld hebt, ik ben ze kwijt, het smaakte mij, ik had er zegen onder als ik het hoorde, dat er nog eens iemand kwam die in 't korte verhaalde dat in het breede geschied is, dat hij elk teekentje voor mijn hart eens bracht, opdat ik het in mijn hart

mocht ophangen om te zien of ik het bezit en om mij er aan te toetsen ! Dat wilden wij doen en tot het zevende **teeken** hebben wij 't gedaan. Nu moeten wij 't van 't achtste doen, in dit stondeetje, en de overige in den tijd, die ons nog over is. Dat zullen wij zoo doen, dat wij u zullen **toon**en dat er geen een mensch is die genade in zijn hart heeft, of hij heeft een haat tegen de zonde. Laatst hadden wij de heilige schaamte, nu moeten wij den haat tegen de zonde zien in haar eigen gedaante. Den zondehaat zullen wij voor uw gemoed nederleggen, daar gij aan zult kunnen weten dat gij genade in **Gods oogen** gevonden hebt, als gij zoo een hater van de zonde zijt.

1. Eerst, die een rechten haat tegen de zonde heeft, zal in zijn hart vinden, dat hij de zonde haat uit de liefde tot God. Hos. XIV: 9, Efraïm, wat heb ik meer met de afgoden te doen ? Zoo gij Mij liefhebt, zegt God, wat hebt gij dan met de zonde te doen ? De liefde tot zonde vereenigt niet met de liefde tot God. Wat mensch, als hij 't weet, zal zijn verrader in zijn huis logeeren? Wat mensch, die liefde tot zijn gezondheid heeft, zal liefde tot vergif hebben? Gij kunt uw man en den boel niet gelijk liefhebben; de genegenheid loopt nooit tot twee tegenstrijdige dingen, men zal den een aanhangen en den ander haten, Matth. VI : 24. Augustinus **zeide**: hoe durft ge zeggen dat gij God liefhebt, zoolang gij nog eenige liefde tot de zonde hebt? Heere, zegt zoo een, ik durf niet zondigen wegens Uwe liefde.

2. De eigen gedaante van den zondehaat is, zij haten alle zonden, al konden zij ze nog zoo heimelijk doen. Jozef, hoe stond hij dat tegen ! hoe zou ik dit zoo groot een kwaad doen, **zeide** hij, en zondigen tegen God ? Gen. XXXIX : 9. Zij haten de zonde, al is 't juist zulk een notabel kwaad niet, al was er ergens een heimelijke zonde, stelt ze toch niet in 't licht van mijn **aangezichte**, Heere ! zeggen zij, reinig mij van mijne verborgene zonden, Ps. XIX : 13.

3. Het derde **teeken** van den haat tegen de zonde is, dat zij die zonde haten, die hun voordeel toebrengt, hun gewin-zonde, daar zij nut van hadden. De wereld heeft twee borsten, een borst die droog en ijdel is en de andere is **kwellinge** des **geestes**. Al daar genade in 't hart gekomen is, zouden, met die van de zwarte kunst waren, de boeken naar de markt brengen en ze openlijk verbranden. Hetgeen mij gewin was, zei Paulus, dat heb ik om Christi wille schade geacht, ja gewisselijk, ik **achte** ook alle dingen schade te zijn om de uitnemendheid der kennisse **Christi** Jezu mijns Heeren, Phil. III : 7, 8. Ik zeg : 1. Zij haten de zonde uit liefde tot God. 2. Zij haten ze, al was zij nog **zoo** heimelijk.

3. Zij haten ze zelfs, die hun gewin en profijt is, met een doodelij ken haat.

4. Al konden zij door 't bedrijf der zonde eere krijgen en al kregen zij schande door het laten, zij willen liever ongeacht zijn. Zij willen liever als een Timotheus zijn, alsdat zij helden zouden zijn om sterken drank na te jagen. Zij willen liever ongemerkt door de wereld gaan, als geëerd te worden door bedrijf der zonde. Verkoos ik hun weg, zoo zat ik bovenaan en ik was koning van de zonde ;o! daar schrikken ze voor.

5. Het vijfde teeken van een die de zonde haat is, zij haten met een schrikkelijken haat die zonde, die zij tevoren liefst hadden. Zij konden weleer zonder die lekkere bete tevreden zijn, maar nu willen zij hun rechteroogen, handen en voeten kwijt zijn, de zonde, die hen zoo lichtelijk omringt, die de koningszonde is, de natuurzonde. Zal ik uwen Koning dooden? Ja, Matth. XXVI, al zijn zij er nog zoo aan gewend.

6. In de zesde plaats, die de zonde haat, die haat zelfs die, die de wereld kleinigheden noemt, muggetjes, splintertjes, pikkedilletjes, zij haten de kleine zonden. Het zand, al is het klein, met zijn velen bijeen, zoo is het zwaar. De kleine zonde is ook rebellie en ongehoorzaamheid. Al is 't maar een struikelingetje, 't is er de trap toe om tot grooter te komen. Een klein vuur, wat kan 't een groote vlam verwekken? Davids hart klopte over het afsnijden van de slip van des konings mantel, hij zou bijna 't zwaard aan des konings hals gelegd hebben. Voor 't allerkleinste kwaad heeft de liefste Heere Jezus ook moeten lijden, zoowel als voor het grootste. Iemand, die vergif haat, die haat het minste greintje.

7. Zij haten de zonde niet alleen in zichzelf, maar in hun man, in hun kind, in hun wijf, in hun landgenooten, in stedelieden, in vroom en onvroom. Zij haten alle valsche pad. Ps. CXIX: 128.

8. Zij haten de zonde in hare nature, in hun harte; dien adder, zeggen ze, die zondige nature, dat modderig hart, de zonde, die in mij woont; nergens kwellen zij zich meer over, Rom. VII. Die wortel van bitterheid, Hebr. XIII: 15. Dat lichaam der zonde, Rom. VI: 6.

9. Niet alleen haten zij den wortel, maar ook zeggen zij, ik weet niet dat ik niemand haat als om de zonde, de eene is mijn vriend, de andere mijn vijand, ik vind dat er in elk zonde is, ik haat ze in mijn vriend en in mijn vijand, de zonde, met een volkomen haat. En zoo haten ze hun eigenzelf om de zonde.

10. Het tiende teeken is; ik haat de zonde, 't zij dat ik ze doe,

of dat ik ze niet doe. Rom. VII, ik haat 't geen dat ik doe; en al doe ik ze niet, zoo haat ik ze, gelijk een mensch het vuur haat, 't zij dat het zijn huis in brand steekt of niet, hij haat de roekeloosheid.

11. Nu komen zij in het elfde teeken voor God, en zij zeggen: och Heere! ontlast mij van de zonde. Andere menschen liggen en bidden om koorn en most, om eer, aanzien, successen, om hun kruis weg te krijgen, maar zij liggen op hun knieën en bidden dat God hun de zonde believe te ontdekken en te vergeven, en de kracht van hun verdorvenheid te breken, dat God met hen bevredigd mocht worden, dat de God des vredes hen geheel en al believe te heiligen, 1 Thess. V : 23 en Joh. XVII, Heilige Vader, heilig ze in Uwe waarheid. Breekt, zeggen zij, mijne natuur, dat ze zoo zondig niet meer zij ! Geef dat ik Godvruchtig voor 't aangezicht Gods en der menschen mag leven!

12. Het twaalfde teeken is, zij stellen het aan God, hoe Hij de kracht van hun verdorvenheid wil breken, door slagen, oneere, kruis; wilt Gij 't door liefde en door zegeningen doen, of zegt Gij, Ik moet niet zacht handelen met u, als Gij de kracht van mijne verdorvenheid maar breekt; moet ik gekastijd worden, als ik maar zeggen kan, eer ik gekastijd werd dwaalde ik, maar nu onderhoud ik de rechten Uwer gerechtigheid, doe met mij wat U belijft. Belijft Gij 't zacht te doen, Gij kunt mijn verdorvenheid breken door liefdensinvloeiingen en verzekering des Geestes, als het U belijft.

13. Het dertiende teeken is ; als zij den haat tegen de zonde voelen, dan zijn ze zoo oplettende, welke de kapitein, de hoofdzonde is, die eerst en meest hun bijkomt, en die rekenen ze zich de smartelijkste. Zij gaan hun wegen onderzoeken en doorzoeken, Klaagl. III: 40. Wie is de Jona, zeggen zij. Het is mijne boosheid, zeggen ze, dat het mij zoo bitter is, 't is de boosheid, die 't mij zoo smartelijk en zoo bitter maakt, Jer. IV: 18. Ze gaan hun harte nauw onderzoeken, Zeph. II : 1. Om wat zonde, zeggen ze, staat de justitie Gods voor de deure van mijn harte?

14. Het veertiende teeken is; heb ik hier nog niet lang genoeg geweest? Ik wou wel zonder zonde gaan leven. Is mijn uurglas nog niet haast uit? Ik wou dat Gij mij ontbondt, ik heb een begeerte naar het volmaakte, om voor Uwen troon te zijn buiten 't aardsche huis van mijnen tabernakel, dat moet toch verbroken worden. Is het de tijd nog niet? mag ik op mijn ontslag nog niet wachten? ik heb al zooveel ondervonden. Mag Uw knecht of dienstmaagd nog niet henen gaan in vrede naar Uw Woord?

Daar hebben wij u acht teekenen, die de wereld u levert, gegeven, en veertien, daar gij aan kunt zien, of gij leeft in den zondehaat. Nu hebben wij het negende teeken kort te zien, dat is een arm harte, armoede in de ziele. En dan het tiende, de nederigheid. Wij zullen 't nu daarbij laten, en bidden God den Heere, dat Hij dit gesprokene believe te zegenen aan ons en aan ulieden, tot Zijne eere, om **Zijnes** Zoons wille, Amen.

HONDERD-VIER-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin verhandeld wordt de eigene gedaante van het negende kenteeken, de geestelijke armoede.

Wil lezen, Jes. LXI: 9, Allen die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze zijn een zaad dat de Heere gezegend heeft. Daar hebben wij u veel aanleiding toe gegeven, om u te onderzoeken, of gij onder dat gezegende zaad waart, en of dat gij voor God en voor menschen zoudt kunnen daarvoor uitkomen en toonen dat gij van dat slag zijt. Laatst hebben wij u de vijftiende maal er acht teekenen van gegeven; nu zouden wij u voor de zestiende maal er wederom acht geven, daar gij 't aan zult kunnen weten dat gij van dat gezegende zaad zijt. Wij zeiden, leest men ook druiven van doornen en vijgen van distelen? Deze doornen, de wereld, leveren een kind Gods verscheidene teekenen, daar zij aan kunnen weten dat zij van dat gezegende zaad waren.

Laatst hadden wij deze: 1. Zij konden nooit weldoen bij de wereld, al was 't een lief kind, man of vrouw. 2. Gij krijgt geen tijd of plaats van verantwoording; zij hadden al actie genoeg, als er maar een kwaad geruchte was. 3. Zij handelen trouwlooslijk tegen hen; zij konden geen trouw bij de wereld vinden, al zwoeren zij 't hun. 4. Hun woorden verkeerden en verdraaiden zij, zoodat er niets in scheen van 't geen dat zij gesproken hadden. 5. Overall wisten zij wat af of toe te doen; en zoo wisten zij hun goeden naam te begraven; hare kele was als een geopend graf, om hun goeden naam er in te begraven; met hare tongen plegen zij bedrog, slangenvenijn is onder hare lippen, Rom. III: 13. 6. Zij zouden hun mond voor de stomme vromen niet openen, al was 't dat zij hen met een woordje zouden kunnen helpen. 7. Zij zijn doortrapt in alle geveinsdheid, en zoo zoeken zij achter de sterkte van een kind Gods te komen om hem te verstrikken. 8. Dan liggen zij van huis tot huis te loopen als een achterklapper van den goeden naam van een kind Gods; zij kunnen niet lijden al die eere, gunste, zegen, die zij genieten.

Nu zullen wij weder dit zoeken te doen voor de zestiende maal, wij zullen u wederom acht teekenen geven, en u dan brengen, tot de rechte gedaante van een arme ziele. En u dan eens roepen voor het stuk, en zeggen dat gij het besluit op zoudt gaan maken, en zoo eens staan voor God. Hebben wij 't u niet wel gezegd, dat men geen druiven van doornen leest, en geen vijgen van distelen? Is het geen waar van die goddelooze doornen, als gij eens ziet hoe goddeloos zij omgaan? Zij zouden niet alleen een gekrookt rietje, maar zelfs een eikenboom der gerechtigheid wel 'doen zeggen : mijne ziele buigt haar neder in mij. Maar door de goedheid Gods, zij hervatten het; 't zijn menschen daar een voortreffelijker geest in woont, De rechtvaardige is overtreffelijker als zijnen naaste, Spr. XII : 26. Wij zullen u dan wederom acht teekenen geven, daar dat gezegden zaad aan te kennen is.

1. Eerst zeggen ze, ik heb mijne hand aan de ploeg geslagen, ik wil geen uitstel nemen; gelijk ik er geen genomen heb om het naar God te wenden, zoo wil ik er ook geen nemen om het door te zetten. Ik weet dat de wereld zoo bestaat, dat ze van ziekte tot ziekte, van sabbath tot sabbath, van middel tot middel al uitstel zoekt; ziet wat gij doet, mijne ziele, gij hebt geen beraad te nemen, God zal 't zien en zoeken ; Hij noodigt en zegt: de zaligheid is bij Mij te vinden, en heden, zoo gij Zijne stemme hoort, en verhard uw harte niet, Ps. XCV : 7, 8; ik weet niet wat mij ontmoeten kan, ik ben licht al twaalf uren door den dag, haast zal Hij, die te komen staat, komen, de Heere mocht mij eens ontmoeten met den dood. Vraagt het aan al die gij wilt, hoelang ik en gij 't nog maken zullen, zal 't u wel iemand kunnen antwoorden? Vraagt het eens, hoe gij het op uw doodbed zult hebben, of gij daar met pijnen zult zijn, of bezocht in uw verstand, of dat gij daar ernstig zult zijn?

2. In de tweede plaats, het tweede teeken is, ze zijn zonder uitspanning in 't werk, ze zijn niet morgen in 't werk der genade en overmorgen stil, Spr. XXIII: 17. Zijt 't allen dage in 't werk in de vreeze des Heeren; zij willen geen uitspanning hebben; ik weet hoe de wereld handelt, hoe naarstig ze zijn om naar de hel te gaan, en zou ik uitspanningen zoeken! Nooit doet de duivel meer voordeel, als dat hij een kind Gods ledig vindt. Moet men dan altijd bidden, gelooven, lieven, God vreezen, voorzichtig en nederig zijn? Ja, geen moment mag men daarvan zijn, nooit mag men hierin eenige uitspanning hebben.

3. Het derde teeken is, zij zijn standvastig, niet te verzetten. Dat volk heeft een kop, men heet ze koppen, maar dat is een smaadnaam. In de zake Gods zijn ze onverzettelijk, zij weten wel

dat het zoo effen niet toe zal gaan; met dat ze hun voeten op den weg des geloofs gezet hebben, weten ze wel dat er duizend dingen zullen tezamen spannen om hen te hinderen; maar zeggen ze, mijne zaak, die wel begonnen is, zal wel voortgaan. 't Is opzet, zeggen ze, ik heb mij aan Uw gebod vast gehouden, in den CXIX Psalm. Doe mij geen moeite aan met alleman, geef het maar op, ik moet volharden en volstandig blijven tot den einde, Matth. X : 22, ik moet niet leven gelijk de wereld, en mijn vleesch, of de duivel 't gaarne had, maar gelijk als God het hebben wil, en zooals ik het eens voor God zal moeten verantwoorden. Ik zeg: 1. Zij willen geen uitstel hebben. 2. Zij willen geen uitspanningen. 3. Zij zijn standvastig.

4. Het vierde teeken en blijk, daar gij ze aan kennen kunt, is dit, ze zijn niet te bewegen, noch door schoone woorden, noch door dreigen, noch door vervolging; zij staan als een rots in 't midden van de baren, en zoo zij eenige beweging voelen, wat doen ze? Ik wil niet wankelen, zeggen ze, ik wil niet als de baren der zee zijn, maar als de berg Sions, die niet bewogen wordt, in den CXXV Psalm. Wel, lieve Heere Jezus, deed het U niet aan, als Gij al de koninkrijken zaagt? Neen. Al wou hun iemand de geheele wereld geven, 't heeft geen aandoeningen op hen. En heeft het eens aandoening, zij schamen er zich over; ik moest een pilaar, zeggen ze, in Gods Huis wezen.

5. Gij zult ze zoo vinden : hebben ze vandaag God zoeken te vreezen, morgen willen ze 't nog beter doen. Ik moet overvloedig in het werk van mijn God zijn, ik wil liever wat meer als wat min doen, ach, ik moet wel een schrale ziel hebben, als ik niet het eene bij het andere wil doen. Vrouwe, zeide David tegen zijn pratte gemalin, ik zal voortgaan van deugd tot deugd. Het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe, Spr. IV : 18.

Weest vervuld met vruchten der gerechtigheid, zegt Petrus, wilt gij blijven staan ? wel voegt bij uw geloof deugd, en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid godzaligheid, 2 Petri I : 5, 6. Vervuld met vruchten der gerechtigheid, Philipp. 1 : 11. Draagt vele vruchten, opdat Mijn Vader verheerlijkt mag worden, zegt de Heere Jezus, Joh. XV: 8. Zij zijn vervuld met vruchten, met allerlei edele vruchten, oude en nieuwe, Hoogl. VII: 13.

6. Het zesde blijk is : wel mijn Heere, zijt Gij zoo goed, dat ik het in mijn leven wachten mag dat Gij mij beloonen zult? Zoo vast als ze stellen dat God is, zoo vast stellen ze dat Hij

een Belooner is dergenen die Hem zoeken, Hebr. XI: 6. Honderdvoud, ja duizendvoud vergeldinge doet God, Marc. X: 30. Proeft het, Hij zal de deuren en vensters des hemels openen, zoodat gij zult stom staan voor een **drankje** koud water, en een stukje droog brood, en een klein bezoek aan een van Zijn arme leden, wil Hij u met heerlijkheid kronen en God zal er van spreken in 't gerichte, Matth. XXV. Zegt den rechtvaardigen dat het hem wel zal gaan, Jes. III: 10. De Heere zal ze beloonen boven dat zij bidden of denken kunnen, Eph. III: 20. Daar mogen ze altemets op zien en armen aanmoedigen tot het werk. Ik heb een oneindigen loon, zegt God, dien Ik geef, een gansch zeer uitnemend eeuwig gewichte der heerlijkheid, 2 Cor. IV: 17. Ik lust niet meer, zeggen ze.

7. Het zevende teeken is : gaat het niet te los noch te haastig toe ? Zijt gij in al uw doen niet te snel, in uwe daden en woorden ? Ziet gij wel wat er op loopt ? zegt de Heere. Ja, zeggen ze, Ziet gij het smartelijke wel dat er op loopt ? Ja Heere, zeggen ze, ik wil evenwel consciëntieus U zoeken te verheerlijken. Ik ben 't getroost, zeggen ze, al het smartelijke dat mij bejegent en overkomt, en ontmoet op Uwen weg te ondergaan, wetende dat Gij troost genoeg hebt voor die 't met U en met Uwe zaak houdt; ik doe het om eene vrije consciëntie te hebben, wel bedacht en voorzien hebbende, wat het is naar den hemel te gaan. Het zal zeker zonder slag of stoot niet toegaan, maar zoo God met en voor ons is, wie of wat zal dan tegen ons zijn ? Rom. VIII: 31.

8. Het achtste is : ik removeere en doe weg alle beletsels, daar is geen leeuw op den weg. David, zult gij tegen Goliath ten strijde gaan? Gij een jongeling, hij een man ! Gij ongeoeffend, hij geoeffend? Gij geen zwaard op uwe zijde hebbende, en al hadt gij 't, hoe zoudt gij 't in uwe hand houden ? Belet mij niet, zegt hij, ik zal gaan in den naam des Heeren, 1 Sam. XVII: 45. Nehemia, zei de koning, ik zie wel wat u aan gene zijde der rivier ontmoeten kan ; ik kan 't niet helpen; **zeide** hij, ik zie de zwarigheden wel, maar wij, Zijne knechten, zullen ons opmaken en bouwen en God van den hemel zal 't ons doen gelukken, Neh. II: 20.

Daar hebt gij acht teekens, wie 't gezegende zaad zijn. 1. Zij willen geen uitstel hebben, laat de wereld en de duivel mij doen wat ze wil, 2. Zij willen geen uitspanningen hebben, zij zijn altijd in den dienst des Heeren. 3. Zij zijn standvastig in 't voornemen van hun hart. 4. Zij zijn onbewegelijk, of er tranen van een man, vrouw, kinderen, of er smaad of goed is, gunst of ongunst, 't kan

niet helpen. 5. Zij zijn morgen beter als heden, zij zijn overvloedig in 't werk des Heeren. 6. Zij verkwikken zich altemets eens met den goddelijken loon: mag ik op de vergelding des loons mijn oog slaan? 7. Ziet gij wel wat u al ontmoeten zal? Ja, dat ben ik getroost. 8. Ik doe al de leeuwen weg en ik ga voort.

Nu wilden wij u leiden tot onze stof. Wij hebben u de geestelijke armoede in 't groot laten zien. Alle menschen in de wereld, hebben ze een groot stuk, zij laten 't wel eens in 't klein zien. Wij zullen u dan zoo de eigen gedaante doen zien van de geestelijke armoede. Nooit is zij anders, altijd zult gij ze zoo vinden als 't recht is. Hoe is een geestelijk arme gesteld voor God en menschen?

1. Eerst, laat het hun iemand zeggen, gij zijt een arme, gij hebt alles dings gebrek, zij zullen er zich niet over belgen, ze zullen 't weldadigheid rekenen, ze zullen zeggen: mijn vriend, ik ben 't met u eens, ik heb geen woordje er tegen; tevoren, eer ik arm was, had ik zulk een goed hart, daden, gronden, einden, gestalte, ik was alzoo rijk, maar nu ben ik het met u eens, ik weet dat ik arm ben, gij spreekt geen vreemde taal, ik hoor het gaarne, 't geen mij ontbreekt is niet te tellen, ik heb gebrek aan verstand, oordeel, keur, ik heb gebrek aan bidden, zachtheid, oprechtheid, geloof, liefde, mijn vriend, ik ben in een diepe armoede, niets is er dat mijn is, ik heb alles dings gebrek.

2. Is dit wel, mijn vriend, zeggen ze tegen die in hun oog rijk zijn? Al wat gij voor goed rekest, is in mijn oogen niets, gij hebt de valsche schat, die zegt, ik heb zooveel deugdzaamheid, wat ontbreekt mij nog? Om niet te spreken van de wereldsche schatten, uw deugden zijn de weg naar de hel, als de weg des geloofs in Christus den voorrang krijgt. Ach! de deugden, als men daarop vertrouwt, zijn de weg naar de hel, ja de weg des geloofs is ook de weg naar de hel, als ze met de Godvrucht niet gepaard gaat. De een zegt, ik heb het geloof, en de ander, ik heb de werken; 't deugt geen van beiden. Uw geloof is niet goed, als het niet met Godvrucht gepaard gaat. Dat anderen voor hun schat rekenen, is geen goed voor mij.

3. Hetgeen de wereld veracht, daar is mijn schat in; daar de wereld van zegt, ik zie er geen rijkdom in. Wat is dan uw schat? De Heere Jezus is mijn deel, Klaagl. III: 24. Uit Zijne volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade, Joh. 1: 16. Mijne genade is u genoeg, 2 Cor. XII. Dat is mij geen schat, zegt de wereld; en dat is mijn rijkdom, zegt zoo een.

4. In de vierde plaats, een geestelijk arme, vraagt die eens, hoe komt gij zoo arm? Och Heere! zegt hij, daar zink ik weg

in mijn eigen schuld, ik heb het niemand te wijten, ik heb maar te zeggen, mijn verderf is uit mij. O God ! ik ben een verkwister, een broeder van een doorbrenger. 't Geen de broeder van den verloren zoon zei : al uw goed heeft hij doorgebracht met hoereeren en overdadig te leven; ik heb het al doorgebracht, ik ben doodarm, dat doet mij verscheurde kleederen dragen, 't is mijn eigen schuld.

5. In de vijfde plaats, ik ben niet waard dat mij iemand helpe, God of mensche; ik ben de minste liefde of genade van God niet waard; ik ben de minste achting van menschen niet waard; ik ben maar waard allen afkeer van God, en alle verachting van menschen; ik heb zooveel goed doorgebracht, dat ik niet waardig ben Uw zone genaamd te worden, Luc. XV : 19.

6. Ook zegt zoo een arme, ik kan 't nooit herstellen, elk moet het opgeven dat ik ooit hersteld zal worden, ik kan 't mijn leven niet krijgen 't goed dat daar voor mijn oogen staat, 't staat in mijn macht niet om het te verkrijgen. Vrienden mogen aan een vriend een stuk gelds geven om hem weder in zijn staat te herstellen, gelijk de vrienden Jobs deden; maar hiervan zegt elk, 't is bij mij niet. Ik moet zeggen, graven kan ik niet, Luc. XVI : 3. Ik kan 't ook niet voor u doen, zegt elk, de hulp is niet bij mij, ga ik ter rechter- of ter linkerhand.

7. In de zevende plaats, ik ben arm, maar laat ik bij mijzelf niet blijven, maar voor een rijker deur gaan. David ging naar Nabal, Lazarus ging voor des rijken mans deur liggen ;zoo doet ook een geestelijke arme, hij gaat naar den rijken God. De armen en de rijken ontmoeten malkanderen; de Heere heeft ze allen gemaakt, Spr. XXII : 2. Wie weet, zegt zoo een, God moogt op mij zien, de rijke God in genade en goed, rijk in algenoegzaamheid !

8. Bedelen schamen ze zich niet; zij schamen zich niet hun armoede voor God open te leggen; ik heb geen gezondheid, geen kleed om mijn naaktheid mede te bedekken. Daar lamenteeren ze en zij zeggen, ik lig in mijn armoede voor God.

9. In de negende plaats, daar gaan ze God hun Richter om genade bidden, met Job, Kap. IX : 15. Ziet toch op een arme ziele, zeggen ze, en zij gaan luisteren wat antwoord dat zij krijgen. Zegt God, wacht wat, dan geven ze den moed niet op; ik zal, zeggen ze, de tijden in Uwe handen geven, ik zie, dat Gij alles schoon maakt op zijnen tijd, Pred. 111 : 11. Spreekt Hij hard, komt er in 't Woord een harde tekst, komt er een barre noordenwind, die hen verschrikt, ik heb niets te zeggen, zeggen zij, Hij is de Heere, ik heb niets te zeggen, 1 Sam. III : 18. Die man heeft hard met ons gesproken, zeiden Jozeph's broeders, Gen. XLII : 30.

Hun eigen gemoed richter zijnde, wisten ze dat zij des doods waardig waren. Ik heb den dood verdiend, en 't zwaard van den rijken God, zegt zoo een.

10. Ook zegt zoo een arme, al spreekt gij hardigheid, en al zegt gij, bindt dezen handen en voeten, ik zou U gerechtigheid moeten toeschrijven, Gij zijt rein, rechtvaardig in Uw spreken, en rein in Uw richten, Ps. LI : 6. Mijn mond is gestopt, Rom. III : 19. Gij zult ze zoo vinden en nooit anders. Al zeidet gij, ga naar de helle, en gij zijt vervloekt, ik zou zwijgen, zeggen ze.

11. Ik zie er die zoo arm waren als ik, en ze zijn rijk in genade en in geloof, en goed geworden; ik weet geen raad, maar Gij hebt raad, Heere. Wat voor raad? Komt, koopt goud, beproefd komende uit het vuur, Openb. III : 18. Hoort naar raad, zegt de Heere, en wordt wijs, Spr. XII : 15 en 19, 20.

12. Daar beginnen ze in hun harte te zeggen, die raad is als olie en reukwerk voor mij. Wat zal 't koopeu wezen, Heere? Bedelen en ontvangen, schreien, kloppen. Ik -zal kooper en ontvanger zijn, zeggen ze ; en mijn verkoopen, zegt God, zal geven zijn, en uw koopen bedelen zijn. Ik zal niet anders als genade ontvangen en erkennen, 't is genade, 't is gifte.

13. In de dertiende plaats, ze halen zoo dikwijls op hoe arm ze waren. Ik heb niet meer, zeide die arme weduwe, als een weinig meel in de kruik en een weinig olie in de flesch. Wat was ik slecht, zegt zoo een, in mijn verstand, in mijn harte! ik had geen kruimpje van genade op mijn tafel; en hoe rijk ben ik nu! Ik leef op de volheid van God den Vader, Zoon en Heiligen Geest, op de volheid van den Drieëenigen God, zoo is een geestelijke arme.

14. Zoo een is zoo dankbaar, ze hebben er zooveel mede op; wat heeft het mij gekost? Zuchtingen en tranen.

15. Dan zien ze op de verdraagzaamheid Gods; hoe hebt Gij mij zoo kunnen dragen!

16. Dan gaan ze danken voor een gebed, voor een middel van genade.

17. Nog eens, hoe rijker dat ze worden hoe armer zij voor God zijn en blijven, 't is toch een wonderlijk volk; ziet op mij niet, zeggen ze, de Heere heeft het gedaan. Wij hebben een wonderlijken God; hoe rijk Hij Zijne kinderen maakt, hoe naakter dat Hij ze ontkleedt en dat al, opdat zij zeggen zouden: God heeft het gedaan.

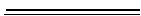
18. Arme zielen, als ze wat gekregen hebben, ze gaan zoo mededeelen, velen rijk makende, 2 Cor. VI : 10. Het is gelijk die arme weduwe, zij moest mede wat geven, en zij gaf een penning

of twee. Zij deelen mede, zij stichten, zij wekken anderen op; hoe meer zij krijgen hoe meer zij geven; hoe meer zij geven, hoe meer zij winnen.

Brengt uw harte nu eens voor 't stuk. Zijt gij zoo? Gij moet zoo wezen, geen een anders. Wilt gij zoo mededeelen al wat gij krijgt? En dat al opdat de Koning verheerlijkt zou worden, en dat het dat volk wel zou gaan? Maakt nu 't besluit op; is dat mijn zalig deel, dan heb ik genoeg. Gaat daarmede heen; al moest gij op die spijs, niet veertig dagen, maar veertig jaren gaan, dan zult gij eeuwig rijk zijn. Ik hebbe niet, Heere, Gij zijt waard alle eere, tot in alle eeuwigheid. Gij zult zoo arm zijn, dat gij zult zeggen, 't is al een anders goed : 't is mijns Gods goed.

Het laatste teeken dat wij verhandelen moeten in 't korte, is de rechte gedaante van een geestelijke nederige.

De Heere zegene nu dit woord, tot Zijne eere, om Zijnes Zoons wille, Amen.

HONDERD-VIJF-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin verhandeld wordt de eigene gedaante van
het tiende kenteeken, de ware nederigheid.

WIJ lezen, Jes. LXI : 9, Allen die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze zijn een zaad dat de Heere gezegend heeft. Gij zult er geen een tegen komen van dat gezegende zaad, noch er mede verkeeren, of gij zult het kunnen zien, als gij er op let, dat ze van dat gezegende zaad zijn. Wij hebben u die plaats in eenige reizen open gelegd. Alle dingen in de wereld, die in 't eerste schoon zijn, worden bij verloop van tijd oud en leelijk. Het manna, hoe schoon en liefelijk was het als 't eerst viel, maar daarna was het teveel. De Heere Jezus in Zijne bediening, en Johannes, wat waren ze een licht in 't eerst, de Heere Jezus nog meer als Johannes, maar hoe koe! liep het op 't laatst af? Het woord des koninkrijks is van dien aard : 't mag bij de wereld oud en gewoon worden, Gods kinderen hebben 't altijd even lief; gelijk als deze tekst, zij mag bij de wereld teveel worden, maar bij de vromen niet. O zij zijn er nooit van verzadigd. Hebt gij nog een blijk, zeggen ze, waaraan dat gezegende zaad te kennen is, zoo spreekt, geeft het, zeggen ze. Wij hebben er u zestien maal acht blijken van gegeven; nu zullen wij er voor de zeventiende maal acht bijvoegen.

Laatst hadden wij deze: 1. Als God tot hen spreekt wegens den nood van land en kerke, zij dralen niet, zij stellen 't niet uit, maar heden, als zij de stemme Gods hooren, zij verharden hun harte niet, maar ze zijn gewillig. 2. Zij blijven ingespannen in 't werk des Heeren, zonder zich ooit uit te spannen. Nooit zijn ze verschrikkelijker voor de wereld en voor den duivel, als dat ze ingespannen zijn in de heilige bezigheid; en nooit heeft de duivel en de wereld meer voordeel, als dat dat gezegende zaad uitgespannen is. 3. Zij hadden een vasten tred; zij waren standvastig, niet af te zetten. De rechtvaardige zal zijnen weg vast houden, Job XVII : 9. 4. Zij waren niet te bewegen. O wat gij ze voorwerpt, ze zijn niet te bewegen, zij wankelen niet, ze hebben geen

aandoeninge. Als het de duivel aan den Heere Jezus deed, het deed Hem niet aan. Ze zijn als de bergen Zions, die niet bewogen worden, in den CXXV Psalm. Zij wankelen niet tot in eeuwigheid. 5. Vandaag, zeggen ze, wil ik God dienen, en morgen wil ik het nog beter doen. Zegt de wereld, de dag van morgen zal zijn als de dag van heden; morgen, zeggen ze, hoop ik overtreffelijker te zijn in den dienst van God als heden. 6. Zoo vast als zij stellen dat God is, zoo vast stellen zij dat Hij een Belooner is dergenen, die Hem zoeken. 7. Als de wereld vraagt, weet gij wel wat gij doet, en wat u al ontmoeten zal? Dien weg, zeggen ze, heb ik verkozen, zwijgt, ik zie de beletselen wel, ze zijn niet verborgen voor mij, ik zie dat duizend dingen zullen tezamen spannen om mij den weg moeilijk te maken, ik zie wel dat er list, arm en geweld gebruikt zal worden, maar ik wil spoedig alle beletsels zoeken weg te doen. 8. Ik ga met mijne zaken voort. Wij zullen ons opmaken, zei Nehemia, en God zal het ons doen gelukken. Wij gaan naar 't graf, zeiden de vrouwen, of er een steen op is of niet, of er een zegel op is of niet, of er wachters zijn of niet, Matth. XXVIII.

Nu hadden wij voor de zeventiende maal er nog acht. Gij zult dat gezegende zaad kennen, als gij er op letten wilt, hieraan :

1. Eerst, 't zijn zulke arbeiders, zulke werklieden. Die lof, die de Heere Jezus gaf aan de gemeente van Epheze, past op hen: gij hebt voor Mijnen naam gearbeid, Openb. II : 3. Zij doen een groot werk, moeit mij niet, zeggen ze, want ik moet het voor mijn dood gedaan hebben, hun zaligheid uit te werken, God te dienen. Meent gij dat er geen werk aan vast is naar den hemel te gaan? De duivel onder den voet te krijgen? Hun log hart op te wekken? De wereld te winnen? Het Koninkrijk Gods met geweld in te nemen? Dat te gelooven, daar is arbeid aan vast, Joh. VI : 27. Hun werk is God lief te hebben, daar is een arbeid der liefde, 1 Thess. I : 3. Zij moeten God, hun naasten, zichzelf liefhebben, daar is zulk een werk aan, dat ze werken in 't zweet van hun aangezicht, in tranen, ja ook wel in 't bloed van hun aangezicht. Dat is 't eerste: 't zijn groote werklieden, daar is wat te doen.

2. Het tweede teeken is: 't zijn loopers in een loopbaan, van dat zij uit huns moeders lijf komen. Als zij wedergeboren worden in den schoot van hun geestelijke moeder, de kerk, door 't levende en onvergankelijke Woord Gods, zoo heeft God ze op een baan gezet tot den dood toe, aan 't einde zien ze den prijs. Ik kan niet rusten, zeggen ze, voor dat ik dien prijs in de palmen van

mijn hand zie ; zij jagen naar het wit tot den prijs der roepinge Gods, die van boven is in Christo **Jezu**, zij kunnen niet rusten, voor dat zij dezelve verkregen hebben, Phil. **III**: 14. In 't eerst kruipen ze naar dien prijs, dan beginnen ze er naar te gaan, maar in verloop van tijd krijgen ze te **loopen**, te jagen, te grijpen, te vliegen. Ik wil mij van alles afhouden, zeggen ze, ik moet dien prijs hebben, weest wakker, mijne ziele, staat niet stil, groet niemand op den weg, laat **u** niet ophouden.

3. Het derde **teeken** is : daar is geen waardiger pand als mijn ziel, zegt dat gezegende zaad. Laat de wereld zeggen, wat zullen wij eten, wat zullen **wij** drinken, waarmede zullen wij ons **kleeden**? Ik heb kommer over mijn ziel, wat die zal eten en drinken, en waar die zich mede **kleeden** zal. Wat baat het **u**, wereld, of het u nog zoo wel ging, al wont gij de geheele wereld, als uw ziele schade heeft? Hoe is 't met mijn ziele gesteld, zegt dat gezegende zaad, 't zwaarste moet 't zwaarste wegen, ziel verloren al verloren, ziel gewonnen al gewonnen, goed verloren veel verloren, eer verloren meer verloren, maar ziel verloren al verloren. Stephanus zei, Heere Jezus ontvangt mijnen geest, Hand. VII: 59. **Zoo** zeggen zij ook, als vereenigd met hun Hoofd : Vader, in Uwe handen bevel Ik mijnen geest, **Luc. XXIII**: 46. Zij bevelen hare ziele in de handen van hunnen getrouwen Schepper met **weldoen**, 1 Petri **IV**: 16. Dan heb ik er niet meer naar om te zien, als mijn ziel in de hand van mijnen getrouwen Schepper is, zeggen ze.

4. Het vierde van onze acht **teekenen** is : zij letten **zoo** op de vromen en op de oprechten, zij kunnen er hun oog niet aftrekken, wat voor menschen zij in de genade zijn, in hun lijdzaamheid, in hun wandel, in hun ontmoetingen, in hun uiteinde, en wat zij verliezen als zij er een verliezen en wat een zegen het is als zij ze behouden. Nooit kunt gij hun ten laste leggen, dat de rechtvaardigen weggeraapt worden en dat zij er niet op letten, Jes. LVII : 1. Zij houden er teveel van, zij letten wel op de vromen, Jac. V : 11. Gij hebt de verdraagzaamheid Jobs gehoord en gij hebt het einde des **Heeren** gezien, dat de Heere zeer barmhartig en een Ontfermer is. Hebr. **XIII**: 7, zij zien op hun uitkomst en wandeling, zij letten er zorgvuldig en nauw op.

5. Het vijfde **teeken** is, dat zij **zoo** ontsteld zijn als er een held of heldin valt of staat te vallen, hoewel dat zij onderworpen zijn onder God. Is er een held in den staat, of in een stad of dorp, of in hun familie, ze zijn zeer bevreesd tegen dat die staat te vallen. Eliza riep **Elia** achterna : mijn vader, mijn vader, wagen **Israëls** en zijne ruiters ! hij was als overstelpt, 2 Kon. **II**: 12.